

Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και Προαιρετικό Πρωτόκολλο

Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ)¹

Προοίμιο

Τα Κράτη Μέρη στην παρούσα Σύμβαση,

(α) Επικαλούμενα τις αρχές που διακηρύσσονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, που αναγνωρίζουν την εγγενή αξιοπρέπεια και αξία και τα ίσα και αναπαλλοτρίωτα δικαιώματα όλων των μελών της ανθρωπίνης οικογένειας ως τη βάση της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο,

(β) Αναγνωρίζοντας ότι τα Ηνωμένα Έθνη στην Οικουμενική Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και στα Διεθνή Σύμφωνα για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου έχουν διακηρύξει και συμφωνήσει ότι ο καθένας απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που ορίζονται σ'αυτά, χωρίς καμία διάκριση,

(γ) Επιβεβαιώνοντας την οικουμενικότητα, το αδιαίρετο, την αλληλεξάρτηση και την αλληλεπίδραση όλων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και θεμελιωδών ελευθεριών και την ανάγκη για τα Άτομα με Αναπηρία να τους εγγυώνται την πλήρη απόλαυση των δικαιωμάτων χωρίς διάκριση,

(δ) Επικαλούμενα το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, τη Διεθνή Σύμβαση για την Κατάργηση Πάσης Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων, τη Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών, τη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, και τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων Όλων των Μεταναστών Εργαζομένων και των Μελών των Οικογενειών τους,

(ε) Αναγνωρίζοντας ότι η αναπηρία είναι μια εξελισσόμενη έννοια και ότι απορρέει από την αλληλεπίδραση μεταξύ ατόμων με βλάβη και διαταραχές συμπεριφοράς και εμπόδια που προέρχονται από το περιβάλλον τους, που δυσχεραίνουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ίση βάση με τους άλλους,

(στ) Αναγνωρίζοντας τη σημασία των αρχών και των κατευθυντήριων πολιτικών που προβλέπονται στο Παγκόσμιο Πρόγραμμα Δράσης για τα ΑμεΑ και στους Πρότυπους Κανόνες για την Εξίσωση των Ευκαιριών των ΑμεΑ για την προώθηση, διαμόρφωση και αξιολόγηση των πολιτικών, σχεδίων, προγραμμάτων και δράσεων σε εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο, για την περαιτέρω εξίσωση των ευκαιριών για τα ΑμεΑ,

(ζ) Τονίζοντας τη σημασία για οριζόντια ενσωμάτωση των ζητημάτων αναπηρίας ως αναπόσπαστο μέρος των σχετικών στρατηγικών της βιώσιμης ανάπτυξης,

(η) Αναγνωρίζοντας, επίσης, ότι διάκριση κατά οποιουδήποτε ατόμου με βάση την αναπηρία είναι παραβίαση της εγγενούς αξιοπρέπειας και της αξίας της προσωπικότητας του ατόμου,

(θ) Αναγνωρίζοντας περαιτέρω τη διαφορετικότητα των ΑμεΑ,

- (ι) Αναγνωρίζοντας την ανάγκη για την προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων των ΑμεΑ, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που χρειάζονται εντατική υποστήριξη,
- (κ) Ανησυχώντας ότι, παρά τις διάφορες αυτές πράξεις και δεσμεύσεις, τα ΑμεΑ εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν εμπόδια στη συμμετοχή τους ως ισότιμα μέλη της κοινωνίας και παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους σε όλα τα μέρη του κόσμου,
- (λ) Αναγνωρίζοντας τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ΑμεΑ σε κάθε κράτος, ειδικά στα αναπτυσσόμενα κράτη,
- (μ) Αναγνωρίζοντας τις αξιόλογες υπάρχουσες και δυνητικές συνεισφορές που έγιναν από ΑμεΑ για την εν γένει ευημερία και ποικιλομορφία των κοινοτήτων τους, και ότι η προαγωγή της πλήρους απόλαυσης των δικαιωμάτων των ΑμεΑ και των θεμελιωδών ελευθεριών και της πλήρους συμμετοχής των ΑμεΑ θα οδηγήσει στην έντονη αίσθηση ότι είναι ενταγμένα μέλη της κοινωνίας και σε σημαντικές προόδους στην ανθρώπινη, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της κοινωνίας και την εξάλειψη της φτώχειας,
- (ν) Αναγνωρίζοντας το πόσο σημαντικό είναι για τα ΑμεΑ η ατομική αυτονομία και η ανεξαρτησία, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας να κάνουν τις δικές τους επιλογές,
- (ξ) Θεωρώντας ότι τα ΑμεΑ θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τις πολιτικές και τα προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων αυτών που τα αφορούν άμεσα,
- (ο) Εκφράζοντας την ανησυχία για τις δυσχερείς συνθήκες που τα ΑμεΑ αντιμετωπίζουν, υποκείμενα σε πολλαπλές ή βεβαρυμένες μορφές διάκρισης λόγω φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικής ή άλλης πεποίθησης, εθνικής, γηγενούς ή κοινωνικής καταγωγής, περιοσίας, γέννησης, ηλικίας, ή άλλης κοινωνικής κατάστασης,
- (π) Αναγνωρίζοντας ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία διατρέχουν συχνά μεγαλύτερο κίνδυνο εντός και εκτός του πλαισίου της βίας, βλάβης ή κακοποίησης, παραμέλησης ή αμελούς μεταχείρισης, κακομεταχείρισης ή εκμετάλλευσης,
- (ρ) Αναγνωρίζοντας ότι τα παιδιά με αναπηρία θα πρέπει να απολαμβάνουν πλήρως όλα τα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες σε ίση βάση με τα άλλα παιδιά, και επικαλούμενα τις υποχρεώσεις που έχουν ληφθεί προς αυτή την κατεύθυνση από τα Κράτη Μέρη στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού,
- (σ) Δίνοντας έμφαση στην ανάγκη ενσωμάτωσης του παράγοντα της ισότητας των δυο φύλων με κάθε δυνατή προσπάθεια για την προαγωγή της πλήρους απόλαυσης των δικαιωμάτων του ανθρώπου από τα ΑμεΑ,
- (τ) Υπογραμμίζοντας το γεγονός ότι η πλειοψηφία των ΑμεΑ ζουν σε συνθήκες φτώχειας, και αναγνωρίζοντας εν προκειμένω την κρίσιμη ανάγκη να εξεταστεί ο αρνητικός αντίκτυπος της ένδειας στα ΑμεΑ,
- (υ) Έχοντας υπόψη ότι οι συνθήκες ειρήνης και ασφάλειας βασιζόμενες στον πλήρη σεβασμό των σκοπών και αρχών που περιλαμβάνονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και ότι η παρατήρηση των

εφαρμοζόμενων μέσων για τα δικαιώματα του ανθρώπου είναι απολύτως αναγκαία για την πλήρη προστασία των ΑμεΑ, ειδικά κατά τη διάρκεια των ενόπλων συρράξεων και της ξένης κατοχής,

(φ) Αναγνωρίζοντας τη σημασία της προσβασιμότητας στο φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον, στην υγεία και την εκπαίδευση και στην ενημέρωση και επικοινωνία, επιτρέποντας στα ΑμεΑ να απολαμβάνουν πλήρως όλων των δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών τους,

(χ) Συνειδητοποιώντας ότι το άτομο, έχοντας υποχρεώσεις στα άλλα άτομα και στην κοινότητα στην οποία αυτός ή αυτή ανήκει, έχει ευθύνη να παλέψει για την προαγωγή και τήρηση των δικαιωμάτων που έχουν αναγνωριστεί στις Θεμελιώδεις Πράξεις Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,

(ψ) Πεισιμμένα ότι η οικογένεια είναι η φυσική και θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και ότι δικαιούται προστασίας από την κοινωνία και το κράτος, και ότι τα ΑμεΑ και τα μέλη των οικογενειών τους θα πρέπει να λαμβάνουν την απαραίτητη προστασία και αρωγή που να επιτρέπει στις οικογένειες να συνεισφέρουν ως προς την πλήρη και ισότιμη απόλαυση των δικαιωμάτων των ΑμεΑ,

(ω) Πεισιμμένα ότι μια περιεκτική και ολοκληρωμένη διεθνής Σύμβαση για την προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων και αξιοπρέπειας των ΑμεΑ θα συνεισφέρει σημαντικά στην αποκατάσταση των έντονων κοινωνικών μειονεκτημάτων των ΑμεΑ και θα προωθήσει τη συμμετοχή τους στην ατομική, πολιτική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική σφαίρα με ίσες ευκαιρίες, σ' αμφότερα αναπτυσσόμενα και αναπτυσσόμενα κράτη,

Συμφώνησαν τα ακόλουθα:

Άρθρο 1

Σκοπός

Ο σκοπός της παρούσας Σύμβασης είναι η προαγωγή, προστασία και διασφάλιση της πλήρους και ισότιμης απόλαυσης όλων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών από όλα τα ΑμεΑ και η προώθηση του σεβασμού της εγγενούς αξιοπρέπειας.

Στα ΑμεΑ συμπεριλαμβάνονται άτομα με μακροχρόνιες σωματικές, νοητικές, πνευματικές ή αισθητηριακές βλάβες, οι οποίες σε αλληλεπίδραση με διάφορα εμπόδια δύνανται να παρεμποδίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ίση βάση με τους άλλους.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης:

«Επικοινωνία» περιλαμβάνει γλώσσες, παράθεση του κειμένου, Braille, απτική επικοινωνία, μεγάλα τυπογραφικά στοιχεία, προσβάσιμα πολυμέσα, καθώς και γραπτές, ακουστικές, απλής/ευκολολόγητης γλώσσας, human reader² και υποβοηθητικές και εναλλακτικές μεθόδους, μέσα και μορφές επικοινωνίας, «Γλώσσα» περιλαμβάνει ομιλούμενες και νοηματικές γλώσσες και άλλα είδη μη-ομιλούμενων γλωσσών,

«Διάκριση με βάση την αναπηρία» σημαίνει οποιαδήποτε διάκριση, αποκλεισμός ή περιορισμός με βάση την αναπηρία που έχει σκοπό ή αποτέλεσμα την παρεμπόδιση ή ακύρωση της αναγνώρισης, απόλαυσης ή ενάσκησης, επί ίσοις όροις όλων των δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών σε

πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, ατομικό ή οποιοδήποτε άλλο πεδίο. Περιλαμβάνει όλες τις μορφές διάκρισης, συμπεριλαμβανομένης της άρνησης εύλογης προσαρμογής,

«Εύλογη προσαρμογή» σημαίνει αναγκαία και κατάλληλη τροποποίηση και προσαρμογές οι οποίες δεν επιβάλλουν δυσανάλογο ή αδικαιολόγητο βάρος, όπου χρειάζεται σε μια ειδική περίπτωση, προκειμένου να διασφαλίσει στα ΑμεΑ την απόλαυση ή άσκηση σε ίση βάση με τους άλλους όλα τα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες,

«Οικουμενικός σχεδιασμός» σημαίνει το σχεδιασμό προϊόντων, περιβάλλοντος, προγραμμάτων και υπηρεσιών προκειμένου να είναι εύχρηστα από όλους τους ανθρώπους, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, χωρίς την ανάγκη για προσαρμογή ή εξειδικευμένο σχεδιασμό. Ο «οικουμενικός σχεδιασμός» δεν εξαιρεί το βοηθητικό εξοπλισμό για συγκεκριμένες ομάδες ΑμεΑ όπου αυτός χρειάζεται.

Άρθρο 3

Γενικές Αρχές

Οι αρχές της παρούσας Σύμβασης είναι:

- (α) σεβασμός για εγγενή αξιοπρέπεια, ατομική αυτονομία συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας να κάνει τις δικές του επιλογές, και ανεξαρτησία ατόμων,
- (β) μη-διάκριση,
- (γ) πλήρης και αποτελεσματική συμμετοχή και ένταξη στην κοινωνία,
- (δ) σεβασμός για τη διαφορετικότητα και την αποδοχή των ΑμεΑ ως μέρος της ανθρωπίνης διαφορετικότητας/ποικιλομορφίας και ανθρωπότητας,
- (ε) ισότητα των ευκαιριών,
- (στ) δυνατότητα πρόσβασης,
- (ζ) ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών,
- (θ) σεβασμός για τις εξελισσόμενες δυνατότητες των παιδιών με αναπηρία και σεβασμός για το δικαίωμα των παιδιών με αναπηρία να διατηρήσουν την ταυτότητα τους.

Άρθρο 4

Γενικές Υποχρεώσεις

1. Τα Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να διασφαλίσουν και να προωθήσουν την πλήρη εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλα τα ΑμεΑ χωρίς καμία διάκριση με βάση την αναπηρία. Ως προς αυτό τα Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν:

- (α) Να υιοθετήσουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για την εφαρμογή των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση,
- (β) Να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένης νομοθεσίας, για να τροποποιήσουν ή να καταργήσουν υπάρχοντες νόμους, κανονισμούς, ήθη και έθιμα και πρακτικές που συνιστούν διάκριση κατά των ΑμεΑ,

(γ) Να λάβουν υπόψη την προστασία και την προαγωγή των δικαιωμάτων των ΑμεΑ σε όλες τις πολιτικές και προγράμματα,

(δ) Να απέχουν από την εμπλοκή οιασδήποτε πράξης δράσης ή πρακτικής που είναι ασυμβίβαστες με την παρούσα Σύμβαση και να διασφαλίσουν ότι οι δημόσιες αρχές και ιδρύματα λειτουργούν σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση,

(ε) Να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τη διάκριση με βάση την αναπηρία από οποιοδήποτε άτομο, οργανισμό ή ιδιωτική επιχείρηση,

(στ) Να αναλάβουν ή να προωθήσουν έρευνα και ανάπτυξη οικουμενικά σχεδιασμένων αγαθών υπηρεσιών, εξοπλισμού και εγκαταστάσεων, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της παρούσας Σύμβασης, η οποία απαιτεί την ελάχιστη δυνατή προσαρμογή και το μικρότερο δυνατό κόστος για την ικανοποίηση των ιδιαίτερων αναγκών ενός ΑμεΑ, να προωθήσουν τη διαθεσιμότητα και τη χρήση τους, και να προωθήσουν τον οικουμενικό σχεδιασμό στην ανάπτυξη προτύπων και κατευθυντηρίων γραμμών,

(ζ) Να αναλάβουν ή να προωθήσουν την έρευνα και ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, καθώς και να προωθήσουν τη διαθεσιμότητα και τη χρήση τους, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορικής, των βοηθημάτων για την κινητικότητα, των συσκευών και των υποστηρικτικών τεχνολογιών, κατάλληλων για τα ΑμεΑ, δίνοντας προτεραιότητα στις τεχνολογίες σε ανεκτό κόστος,

(η) Να παρέχουν προσβάσιμη πληροφόρηση στα ΑμεΑ σχετικά με βοηθήματα για την κινητικότητα, τις συσκευές και τις υποστηρικτικές τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένων νέων τεχνολογιών, καθώς επίσης και άλλων μορφών βοήθειας, υποστηρικτικών υπηρεσιών και διευκολύνσεων,

(θ) Να προωθήσουν την εκπαίδευση επαγγελματιών και προσωπικού που εργάζεται μαζί με ΑμεΑ για τα δικαιώματα τα οποία αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση, έτσι ώστε να παρέχουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την υποστήριξη και τις υπηρεσίες οι οποίες διασφαλίζονται από τα δικαιώματα αυτά.

2. Όσον αφορά τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, κάθε Κράτος Μέρος υποχρεούται να λάβει μέτρα στο μέγιστο βαθμό των διαθέσιμων πόρων του, και όπου χρειάζεται, εντός του πλαισίου της διεθνούς συνεργασίας, με σκοπό την προοδευτική επίτευξη της πλήρους κατοχύρωσης αυτών των δικαιωμάτων, χωρίς προκατάληψη στις υποχρεώσεις που απορρέουν από την παρούσα Σύμβαση και οι οποίες είναι άμεσα εφαρμοστέες σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο.

3. Κατά την ανάπτυξη και εφαρμογή της νομοθεσίας και πολιτικών για την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, και σε άλλες διαδικασίες λήψης αποφάσεων που αφορούν ζητήματα σχετικά με ΑμεΑ, τα Κράτη Μέρη θα διεξάγουν στενές διαβουλεύσεις, έτσι ώστε να συμβουλευούνται και να εμπλέκουν ενεργά τα ΑμεΑ, συμπεριλαμβανομένων παιδιών με αναπηρία, μέσω των αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων.

4. Η παρούσα Σύμβαση δεν θα επηρεάζει οποιοδήποτε διατάξεις είναι περισσότερο αποτελεσματικές στην πραγμάτωση των δικαιωμάτων των ΑμεΑ και μπορεί να προβλέπονται στην εσωτερική έννομη τάξη του Κράτους Μέρους ή στους κανόνες του διεθνούς δικαίου που ισχύουν για αυτό το Κράτος. Δεν θα υπάρξει κανένας περιορισμός ή παρέκκλιση για τα δικαιώματα του ανθρώπου

και τις θεμελιώδεις ελευθερίες που είναι αναγνωρισμένες ή ισχύουν σε κάθε Κράτος Μέρος της παρούσας Σύμβασης, σύμφωνα με τη νομοθεσία, τις συμβάσεις, τους κανονισμούς ή τα έθιμα με την πρόφαση ότι η παρούσα Σύμβαση δεν αναγνωρίζει τέτοια δικαιώματα ή ελευθερίες ή ότι τα αναγνωρίζει σε μικρότερο βαθμό.

5. Οι διατάξεις της παρούσας Σύμβασης επεκτείνονται σε όλα τα τμήματα των ομοσπονδιακών κρατών χωρίς περιορισμούς ή εξαιρέσεις.

Άρθρο 5

Ισότητα και Μη-Διάκριση

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν ότι όλα τα άτομα είναι ίσα ενώπιον και σύμφωνα με το νόμο και έχουν δικαίωμα χωρίς διάκριση στην ίση προστασία και στα ίσα προνόμια όπως κατοχυρώνονται ή παρέχονται από το δίκαιο.

2. Τα Κράτη Μέρη απαγορεύουν όλες τις διακρίσεις λόγω αναπηρίας και εγγυώνται στα ΑμεΑ ίση και αποτελεσματική νομική προστασία έναντι κάθε είδους διάκρισης.

3. Για να προωθήσουν την ισότητα και να εξαλείψουν τη διάκριση, τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την παροχή εύλογης προσαρμογής.

4. Συγκεκριμένα μέτρα τα οποία είναι απαραίτητα για να επιταχυνθεί ή να επιτευχθεί πραγματική ισότητα των ΑμεΑ δεν θεωρούνται ως διάκριση υπό τους όρους της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 6

Γυναίκες με Αναπηρία

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν ότι γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία υπόκεινται σε πολλαπλή διάκριση, και ως προς αυτό λαμβάνουν μέτρα για να εξασφαλίσουν γιαυτές την πλήρη και ίση απόλαυση από αυτές, όλων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.

2. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την πλήρη ανάπτυξη, πρόοδο και ενδυνάμωση των γυναικών, με σκοπό να τις εγγυηθούν την άσκηση και απόλαυση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών που ορίζονται στην παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 7

Παιδιά με Αναπηρία

1. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν στα παιδιά με αναπηρία την πλήρη απόλαυση όλων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, σε ίση βάση με τα άλλα παιδιά.

2. Σε όλες τις δράσεις που αφορούν παιδιά με αναπηρία, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

3. Τα Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι τα παιδιά με αναπηρία έχουν το δικαίωμα να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους για όλα τα θέματα που τα αφορούν, σύμφωνα με την ηλικία τους και το βαθμό ωριμότητάς τους, σε ίση βάση με τα άλλα παιδιά, και τους παρέχεται η ανάλογη βοήθεια για την αναπηρία και την ηλικία τους, έτσι ώστε να πραγματοποιήσουν αυτό το δικαίωμα.

Άρθρο 8

Αφύπνιση της κοινωνίας

1. Τα Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν να υιοθετήσουν άμεσα, αποτελεσματικά και κατάλληλα μέτρα:

(α) για την αφύπνιση της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένου και του επιπέδου της οικογένειας, σχετικά με τα ΑμεΑ, και να καλλιεργήσουν το σεβασμό για τα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια των ΑμεΑ,

(β) για να καταπολεμήσουν στερεότυπα, προκαταλήψεις και επιβλαβείς πρακτικές σχετικά με τα ΑμεΑ, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που βασίζονται στο φύλο και στην ηλικία, σε όλους τους τομείς της ζωής.

(γ) για να προωθήσουν την αφύπνιση των δυνατοτήτων και των συνεισφορών των ΑμεΑ.

2. Τα μέτρα για την επίτευξη των ανωτέρω περιλαμβάνουν:

(α) Το σχεδιασμό και διατήρηση αποτελεσματικών εκστρατειών για την αφύπνιση του κοινού με σκοπό:

(i) να καλλιεργήσουν το αίσθημα της αποδοχής των δικαιωμάτων των ΑμεΑ,

(ii) να προωθήσουν θετικές αντιλήψεις και μεγαλύτερη κοινωνική αφύπνιση προς τα ΑμεΑ,

(iii) να προωθήσουν την αναγνώριση των δεξιοτήτων, προσόντων και ικανοτήτων των ΑμεΑ, και των συνεισφορών τους στο εργασιακό περιβάλλον και στην αγορά εργασίας,

(β) Την υιοθέτηση, σε όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος, που θα συμπεριλαμβάνει όλα τα παιδιά από νεαρή ηλικία, μιας συμπεριφοράς σεβασμού για τα δικαιώματα των ΑμεΑ.

(γ) Την ενθάρρυνση όλων των οργάνων των ΜΜΕ να προβάλλουν τα ΑμεΑ κατά τρόπο συνεπή προς το σκοπό της παρούσας Σύμβασης

(δ) Την προώθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων αφύπνισης σχετικά με τα ΑμεΑ και τα δικαιώματα τους.

Άρθρο 9

Προσβασιμότητα

1. Για να επιτρέψουν στα ΑμεΑ να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πτυχές της ζωής, τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν στα ΑμεΑ πρόσβαση, σε ίση βάση με τους άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, στα μέσα μαζικής μεταφοράς, στην ενημέρωση και επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένων τεχνολογιών και συστημάτων πληροφοριών, και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες, που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, σε αστικές και αγροτικές περιοχές. Αυτά τα μέτρα τα οποία συμπεριλαμβάνουν την αναγνώριση και εξάλειψη των εμποδίων και των φραγμών στην προσβασιμότητα, ισχύουν μεταξύ άλλων, για:

(α) Κτίρια, δρόμους, μέσα μαζικής μεταφοράς και άλλες εσωτερικές και εξωτερικές εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων εγκαταστάσεων σε σχολεία, οικίες, νοσοκομεία και εργασιακό χώρο,

(β) Ενημέρωση, επικοινωνίες και άλλες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων ηλεκτρονικών υπηρεσιών και υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης.

2. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν επίσης κατάλληλα μέτρα για:

(α) να αναπτύξουν, να δημοσιοποιήσουν και να επιτηρήσουν την εφαρμογή των ελαχίστων προδιαγραφών και κατευθυντηρίων γραμμών για την προσβασιμότητα των εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό,

(β) να διασφαλίσουν ότι ιδιωτικοί φορείς που προσφέρουν εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, λαμβάνουν υπόψη όλες τις πτυχές της προσβασιμότητας για τα ΑμεΑ,

(γ) να παρέχουν εκπαίδευση στους εμπλεκόμενους φορείς για ζητήματα προσβασιμότητας που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ,

(δ) να παρέχουν σε κτίρια και άλλες εγκαταστάσεις, οι οποίες είναι ανοικτές στο κοινό, ενδείξεις σε γλώσσα Braille και σε ευανάγνωστες και ευκολονόητες μορφές,

(ε) να παρέχουν μορφές δια ζώσης βοήθειας και μεσαζόντων, συμπεριλαμβανομένων οδηγών, αναγλωστών και επαγγελματιών διερμηνέων της νοηματικής γλώσσας, για να διευκολύνουν την προσβασιμότητα σε κτίρια και άλλες εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές στο κοινό,

(στ) να προωθήσουν άλλες κατάλληλες μορφές βοήθειας και υποστήριξης στα ΑμεΑ για να εξασφαλίσουν την πρόσβαση τους στην ενημέρωση,

(ζ) να προωθήσουν την πρόσβαση των ΑμεΑ σε νέες τεχνολογίες και συστήματα ενημέρωσης και επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτύου (internet),

(η) να προωθήσουν το σχεδιασμό, ανάπτυξη, παραγωγή και διανομή των προσβάσιμων τεχνολογιών και συστημάτων ενημέρωσης και επικοινωνιών σε πρώιμο στάδιο, έτσι ώστε αυτές οι τεχνολογίες και τα συστήματα να γίνουν προσβάσιμα με ελάχιστο κόστος.

Άρθρο 10

Δικαίωμα στη ζωή

Τα Κράτη Μέρη επιβεβαιώνουν ότι κάθε ανθρώπινο ον έχει το εγγενές δικαίωμα στη ζωή και αναλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν στα ΑμεΑ την αποτελεσματική απόλαυση του δικαιώματος σε ίση βάση με τους άλλους.

Άρθρο 11

Καταστάσεις κινδύνου και ανθρωπιστικών κρίσεων

Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις τους από το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένου του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και του διεθνούς δικαίου δικαιωμάτων του ανθρώπου, όλα τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν την προστασία και την ασφάλεια των ΑμεΑ σε καταστάσεις κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων καταστάσεων ένοπλης σύρραξης, ανθρωπιστικών κρίσεων και την εμφάνιση φυσικών καταστροφών.

Άρθρο 12

Ισότιμη αναγνώριση ενώπιον του νόμου

1. Τα Κράτη Μέρη επιβεβαιώνουν ότι τα ΑμεΑ έχουν το δικαίωμα να αναγνωρίζονται παντού ως πρόσωπα ενώπιον του νόμου.

2. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν ότι τα ΑμεΑ απολαμβάνουν ικανότητα προς δικαιοπραξία στη βάση με τους άλλους, σε όλες τις πτυχές της ζωής.

3. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να παρέχουν πρόσβαση στα ΑμεΑ για την υποστήριξη την οποία πιθανώς να χρειάζονται, στην άσκηση της ικανότητας προς δικαιοπραξία.

4. Τα Κράτη Μέρη εξασφαλίζουν ότι όλα τα μέτρα που σχετίζονται με την άσκηση της ικανότητας προς δικαιοπραξία παρέχουν κατάλληλες και αποτελεσματικές εγγυήσεις για να αποτρέψουν τυχόν προσβολή σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο δικαιωμάτων του ανθρώπου. Τέτοιες εγγυήσεις εξασφαλίζουν ότι τα μέτρα που σχετίζονται με την άσκηση της ικανότητας προς δικαιοπραξία σέβονται τα δικαιώματα, τη βούληση και τις προτιμήσεις του ατόμου, και δεν υπόκεινται σε σύγκρουση συμφερόντων και σε ανάρμοστη επιρροή, και είναι ανάλογα και προσαρμοσμένα στις περιστάσεις του ατόμου, εφαρμόζονται για το μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα και υπόκεινται σε τακτική επιθεώρηση από μια αρμόδια, ανεξάρτητη και αμερόληπτη αρχή ή δικαστικό όργανο. Οι εγγυήσεις θα είναι ανάλογες με το βαθμό κατά τον οποίο τα μέτρα επηρεάζουν τα δικαιώματα και τα ενδιαφέροντα του ατόμου.

5. Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του άρθρου, τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα για να διασφαλίσουν το ισότιμο δικαίωμα των ΑμεΑ στην ιδιοκτησία ή να κληρονομήσουν περιουσία, στο να ελέγχουν τα δικά τους χρηματοοικονομικά ζητήματα και να έχουν ίση πρόσβαση στα τραπεζικά δάνεια, υποθήκες και άλλες μορφές χρηματοοικονομικής πίστωσης, και να εξασφαλίσουν ότι τα ΑμεΑ δεν στερούνται αυθαίρετα την ιδιοκτησία τους.

Άρθρο 13

Πρόσβαση στη δικαιοσύνη

1. Τα Κράτη Μέρη διασφαλίζουν στα ΑμεΑ την αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, σε ίση βάση με τους άλλους, συμπεριλαμβανομένης και της πρόβλεψης της κατάλληλης διαδικαστικής και ηλικιακής προσαρμογής, για να διευκολύνουν τον αποτελεσματικό ρόλο τους ως άμεσων και έμμεσων συμμετεχόντων, συμπεριλαμβανομένων και ως μαρτύρων, σε όλες τις νομικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων και των ανακριτικών και άλλων προκαταρκτικών σταδίων.

2. Για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική πρόσβαση των ΑμεΑ στη δικαιοσύνη, τα Κράτη Μέρη θα παρέχουν κατάλληλη εκπαίδευση σε όσους εργάζονται στον τομέα διοίκησης της δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένης της αστυνομίας και του σωφρονιστικού προσωπικού.

Άρθρο 14

Ελευθερία και ασφάλεια του προσώπου

1. Τα Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι τα ΑμεΑ, σε ίση βάση με τους άλλους:

(α) απολαμβάνουν το δικαίωμα στην ελευθερία και ασφάλεια του ατόμου,

(β) δεν στερούνται της ελευθερίας τους παράνομα ή αυθαίρετα, και ότι η οποιαδήποτε στέρηση της ελευθερίας είναι σύμφωνη με το νόμο, και ότι η ύπαρξη οποιασδήποτε αναπηρίας δεν δικαιολογεί σε καμία περίπτωση τη στέρηση της ελευθερίας.

2. Τα Κράτη Μέρη εξασφαλίζουν ότι αν τα ΑμεΑ στερούνται της ελευθερίας τους μέσω οποιασδήποτε διαδικασίας, θα δικαιούνται, σε ίση βάση με τους άλλους, εγγυήσεις σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο δικαιωμάτων του ανθρώπου και θα αντιμετωπίζονται σύμφωνα με τους στόχους και τις αρχές αυτής της Σύμβασης, συμπεριλαμβανομένης διάταξης εύλογης προσαρμογής.

Άρθρο 15

Ελευθερία από βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία

1. Κανείς δεν υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία. Ειδικότερα, κανείς δεν υποβάλλεται χωρίς την ελεύθερη συγκατάθεση του/της σε ιατρικά ή επιστημονικά πειράματα.
2. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα αποτελεσματικά νομοθετικά, διοικητικά, δικαστικά ή άλλα μέτρα για να αποτρέψουν τα ΑμεΑ, σε ίση βάση με τους άλλους, από το να υποβάλλονται σε βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία

Άρθρο 16

Ελευθερία από εκμετάλλευση, βία και εξαπάτηση

1. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά, εκπαιδευτικά και άλλα μέτρα για να προστατέψουν τα ΑμεΑ, τόσο εντός όσο και εκτός κατοικίας, από όλες τις μορφές εκμετάλλευσης, βίας και εξαπάτησης συμπεριλαμβανομένων των εκφάνσεων που βασίζεται το φύλο τους.
2. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη όλων των μορφών εκμετάλλευσης, βίας και κακοποίησης με την εξασφάλιση, εκτός των άλλων, κατάλληλων μορφών βοήθειας, που είναι φιλικά προσκείμενες στο φύλο και στην ηλικία, και υποστήριξης για ΑμεΑ και τις οικογένειες και τα άτομα που φροντίζουν τα ΑμεΑ. Στα μέτρα αυτά συμπεριλαμβάνεται και η παροχή πληροφοριών και εκπαίδευσης ως προς την αποφυγή, αναγνώριση και αναφορά περιστατικών εκμετάλλευσης, βίας και κακοποίησης. Τα Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι οι υπηρεσίες προστασίας είναι φιλικά προσκείμενες στο φύλο και την αναπηρία.
3. Για την πρόληψη όλων των μορφών εκμετάλλευσης, βίας και κακοποίησης, τα Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι όλες οι εγκαταστάσεις και τα προγράμματα που είναι σχεδιασμένα να εξυπηρετούν τα ΑμεΑ τελούν υπό αποτελεσματική εποπτεία από ανεξάρτητες αρχές.
4. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διευκολύνουν τη σωματική, γνωστική και ψυχολογική ανάρρωση, αποκατάσταση και κοινωνική επανένταξη των ΑμεΑ που γίνονται θύματα κάθε μορφής εκμετάλλευσης, βίας και κακοποίησης, συμπεριλαμβανομένων και ³υπηρεσιών φροντίδας, όπως η ανάρρωση και η επανένταξη, που θα λαμβάνουν χώρα σε ένα περιβάλλον που ευνοεί την υγεία, την ευημερία, τον αυτοσεβασμό, την αξιοπρέπεια και την αυτονομία του ατόμου και λαμβάνει υπόψη τις συγκεκριμένες ανάγκες που απορρέουν λόγω φύλου και ηλικίας.
5. Τα Κράτη Μέρη εφαρμόζουν αποτελεσματική νομοθεσία και πρακτικές, και ειδικότερα νομοθεσία και πολιτικές που εστιάζουν στη γυναίκα και το παιδί, για να εξασφαλίσουν ότι περιστατικά εκμετάλλευσης, βίας και κακοποίησης κατά των ΑμεΑ θα γνωστοποιούνται, διερευνώνται και όπου απαραίτητο θα διώκονται ποινικά.

Άρθρο 17

Προστασία της ακεραιότητας του ατόμου

Κάθε ΑμεΑ έχει το δικαίωμα στο σεβασμό της φυσικής και διανοητικής του/της ακεραιότητας σε ίση βάση με τους άλλους.

Άρθρο 18

Ελευθερία μετακίνησης και ιθαγένειας

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν τα δικαιώματα των ΑμεΑ στην ελευθερία μετακίνησης, στην ελευθερία επιλογής τόπου διαμονής και στην ιθαγένεια, σε ίση βάση με τους άλλους, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης ότι τα ΑμεΑ:

(α) έχουν το δικαίωμα να αποκτήσουν και να αλλάξουν ιθαγένεια και δεν στερούνται της ιθαγένειας τους αυθαίρετα ή λόγω της αναπηρίας,

(β) δεν στερούνται λόγω της αναπηρίας της ικανότητας να αποκτούν, κατέχουν και να χρησιμοποιούν τεκμήρια της ιθαγένειας τους ή άλλα τεκμήρια που πιστοποιούν την ταυτότητα, ή να αξιοποιούν σχετικές διαδικασίες όπως τις μεταναστευτικές διαδικασίες, που μπορεί να είναι αναγκαίες για να διευκολύνουν την άσκηση του δικαιώματος της ελευθερίας κυκλοφορίας,

(γ) είναι ελεύθερα να φύγουν από οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης και της δικής τους,

(δ) δεν στερούνται, αυθαίρετα είτε λόγω της αναπηρίας, το δικαίωμα να εισέλθουν στη δική τους χώρα.

2. Τα παιδιά με αναπηρία εγγράφονται στο ληξιαρχείο αμέσως μετά την γέννηση τους και έχουν το δικαίωμα ονόματος από την ημέρα της γέννησης, το δικαίωμα να αποκτήσουν ιθαγένεια και, στο μέτρο του δυνατού, το δικαίωμα να γνωρίζουν τους γονείς τους και να ανατραφούν από αυτούς.

Άρθρο 19

Να ζουν ανεξάρτητα και να αποτελούν μέλη της κοινότητας

Τα Κράτη Μέρη στην παρούσα Σύμβαση αναγνωρίζουν το ισότιμο δικαίωμα όλων των ΑμεΑ να ζουν στην κοινότητα, με ίσες επιλογές με τους άλλους, και λαμβάνουν αποτελεσματικά και κατάλληλα μέτρα για να διευκολύνουν την πλήρη απόλαυση αυτού του δικαιώματος των ΑμεΑ και την πλήρη ένταξη και ισυμμετοχή τους στην κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης ότι:

(α) τα ΑμεΑ έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν τον τόπο διαμονής και που και με ποιόν ζουν σε ίση βάση με τους άλλους και δεν υποχρεούνται να ζουν σε συγκεκριμένο καθεστώς διαμονής,

(β) τα ΑμεΑ έχουν πρόσβαση σε ένα φάσμα παροχής υπηρεσιών κατ' οίκον, υπηρεσιών στον τόπο διαμονής τους και άλλων υπηρεσιών υποστήριξης από την κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης της προσωπικής βοήθειας που είναι απαραίτητη για την υποστήριξη της διαβίωσης και της ένταξης στην κοινότητα, και για την πρόληψη της απομόνωσης ή αποκλεισμού από την κοινότητα,

(γ) υπηρεσίες της κοινότητας και εγκαταστάσεις για τον ευρύτερο πληθυσμό είναι διαθέσιμες σε ίση βάση με τους άλλους στα ΑμεΑ και ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους.

Άρθρο 20

Ατομική Κινητικότητα

Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα για να εξασφαλίσουν την ατομική κινητικότητα με τη μεγαλύτερη δυνατή ανεξαρτησία για τα ΑμεΑ, συμπεριλαμβάνοντας:

(α) τη διευκόλυνση της ατομικής κινητικότητας των ΑμεΑ με τον τρόπο και στο χρόνο της επιλογής τους, και σε οικονομικά ανεκτό κόστος,

(β) τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ΑμεΑ σε ποιοτικά βοηθήματα για την κινητικότητα τους, σε συσκευές, υποστηρικτικές τεχνολογίες και μορφές έμψυχης βοήθειας και μεσαζόντων, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας να είναι διαθέσιμοι σε οικονομικά ανεκτό κόστος,

(γ) την παροχή εκπαίδευσης στα ΑμεΑ για να βελτιώσουν τις δεξιότητες κινητικότητας τους και στο εξειδικευμένο προσωπικό που συνεργάζεται με τα ΑμεΑ,

(δ) την ενθάρρυνση των οντοτήτων που παράγουν βοηθήματα για την κινητικότητα, συσκευές και υποστηρικτικές τεχνολογίες, να λάβουν υπόψη όλες τις πτυχές της κινητικότητας των ΑμεΑ.

Άρθρο 21

Ελευθερία έκφρασης και γνώμης και πρόσβαση στην πληροφόρηση

Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι τα ΑμεΑ μπορούν να ασκούν το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης και γνώμης, συμπεριλαμβανομένης και της ελευθερίας να αναζητούν, να λαμβάνουν και να μεταδίδουν πληροφορίες και ιδέες σε ίση βάση με τους άλλους και μέσω όλων των ειδών επικοινωνίας της επιλογής τους, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 της παρούσας Σύμβασης, συμπεριλαμβανομένου και του να:

(α) παρέχουν στα ΑμεΑ πληροφόρηση, που προορίζεται για το ευρύτερο κοινό, σε προσβάσιμες μορφές και τεχνολογίες κατάλληλες για διαφορετικά είδη αναπηρίας εν ευθέτω χρόνο και χωρίς πρόσθετο κόστος.

(β) αποδέχονται και να διευκολύνουν τη χρήση των νοηματικών γλωσσών, Braille, βοηθητικής και εναλλακτικής επικοινωνίας, και όλων των άλλων προσβάσιμων μέσων, μεθόδων και μορφών επικοινωνίας της επιλογής των ΑμεΑ σε επίσημες συνδιαλλαγές.

(γ) προτρέπουν ιδιωτικούς παράγοντες που παρέχουν υπηρεσίες στο ευρύτερο κοινό, συμπεριλαμβανομένου και μέσω του διαδικτύου, να παρέχουν πληροφορίες και υπηρεσίες στα ΑμεΑ σε προσβάσιμες και εύχρηστες μορφές,

(δ) ενθαρρύνουν τα ΜΜΕ συμπεριλαμβανομένων των παροχών υπηρεσιών μέσω του διαδικτύου, για να κάνουν τις υπηρεσίες τους προσβάσιμες στα ΑμεΑ,

(ε) αναγνωρίσουν και προωθήσουν τη χρήση των νοηματικών γλωσσών.

Άρθρο 22

Σεβασμός της ιδιωτικής ζωής

1. Κανένα ΑμεΑ, ανεξαρτήτως τόπου διαμονής ή καθεστώτος διαβίωσης, δεν θα υπόκειται σε αυθαίρετη ή παράνομη επέμβαση στην ιδιωτική του ζωή, κατοικία, ή αλληλογραφία ή άλλες μορφές επικοινωνίας ή δεν θα υπόκειται σε παράνομες προσβολές της τιμής του και της φήμης του. Τα ΑμεΑ έχουν το δικαίωμα της προστασίας από το νόμο σε κάθε τέτοια επέμβαση ή προσβολή.

2. Τα Κράτη Μέρη προστατεύουν τα προσωπικά δεδομένα και τις πληροφορίες υγείας και επανένταξης των ΑμεΑ, σε ίση βάση με τους άλλους.

Άρθρο 23

Σεβασμός για την οικία και την οικογένεια

1. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν αποτελεσματικά και κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τη διάκριση κατά των ΑμεΑ σε όλα τα θέματα σχετικά με το γάμο, την οικογένεια, την πατρότητα/ μητρότητα και τις συναναστροφές, σε ίση βάση με τους άλλους, έτσι ώστε να εξασφαλίσουν ότι:

(α) αναγνωρίζεται το δικαίωμα των ΑμεΑ που είναι σε ηλικία γάμου να παντρεύονται και να δημιουργούν οικογένεια, εφόσον υπάρχει ελεύθερη και πλήρης συγκατάθεση των συζύγων,

(β) αναγνωρίζονται τα δικαιώματα των ΑμεΑ να αποφασίζουν ελεύθερα και υπεύθυνα για τον αριθμό των παιδιών που θα αποκτήσουν και το χρονικό διάστημα κατά το οποίο θα τα αποκτήσουν και να έχουν πρόσβαση σε ηλικιακά κατάλληλη πληροφόρηση και σε εκπαίδευση για την αναπαραγωγή και τον οικογενειακό προγραμματισμό, και ότι τους παρέχονται τα απαραίτητα μέσα για να διευκολύνουν την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών,

(γ) τα ΑμεΑ, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, διατηρούν την ικανότητα αναπαραγωγής σε ίση βάση με τους άλλους.

2. Τα Κράτη Μέρη εξασφαλίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ΑμεΑ, όσον αφορά την κηδεμονία, τη δικαστική συμπαράσταση, την υιοθεσία των παιδιών ή συναφών ιδρυμάτων, όπου αυτές οι έννοιες υπάρχουν στην εθνική νομοθεσία. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις το συμφέρον των παιδιών θα είναι κυρίαρχο. Τα Κράτη Μέρη προσφέρουν την κατάλληλη υποστήριξη στα ΑμεΑ κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων ανατροφής των παιδιών.

3. Τα Κράτη Μέρη εξασφαλίζουν ότι τα παιδιά με αναπηρία έχουν ίσα δικαιώματα όσον αφορά το δικαίωμα του σεβασμού στην οικογενειακή ζωή. Με σκοπό να πραγματοποιήσουν τα δικαιώματα αυτά και την πρόληψη της καταπίεσης, της εγκατάλειψης, της παραμέλησης και της περιθωριοποίησης των παιδιών με αναπηρία, τα Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν να παρέχουν έγκαιρη και περιεκτική πληροφόρηση, υπηρεσίες και υποστήριξη στα παιδιά με αναπηρία και στις οικογένειές τους.

4. Τα Κράτη Μέρη εξασφαλίζουν ότι το παιδί δεν θα αποχωρίζεται από τους γονείς του παρά τη θέληση του, εκτός αν οι αρμόδιες αρχές αποφασίσουν με την επιφύλαξη δικαστικής αναθεώρησης και σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο και διαδικασίες, ότι ο χωρισμός αυτός είναι απαραίτητος για το συμφέρον του παιδιού. Σε καμία περίπτωση κανένα παιδί δεν θα χωριστεί από τους γονείς του βάσει της αναπηρίας, είτε του παιδιού, είτε του ενός, είτε και των δύο γονέων.

5. Τα Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν, όπου η οικογένεια αδυνατεί να φροντίσει για το παιδί με αναπηρία, να παρέχουν με κάθε μέσο εναλλακτική φροντίδα εντός της ευρύτερης οικογένειας και όπου δεν είναι δυνατόν να συμβεί αυτό, εντός της κοινότητας και πάλι σε οικογενειακό σχηματισμό.

Άρθρο 24

Εκπαίδευση

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ΑμεΑ στην εκπαίδευση. Με σκοπό να πραγματοποιήσουν το δικαίωμα αυτό χωρίς διάκριση και βάσει των ίσων ευκαιριών, τα Κράτη Μέρη εξασφαλίζουν ένα σύστημα ενταξιακής εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα και δια βίου μάθηση που αποσκοπεί:

(α) στην πλήρη ανάπτυξη των ανθρώπινων δυνατοτήτων και την αίσθηση αξιοπρέπειας και αυτοεκτίμησης, και την ενίσχυση του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου, τις θεμελιώδεις ελευθερίες και την ανθρώπινη ποικιλομορφία,

(β) την ανάπτυξη της προσωπικότητας, των ταλέντων και της δημιουργικότητας των ΑμεΑ, όπως επίσης και των διανοητικών και σωματικών ικανοτήτων, στο μέγιστο βαθμό,

(γ) στη διευκόλυνση των ΑμεΑ προκειμένου να συμμετέχουν αποτελεσματικά σε μια ελεύθερη κοινωνία.

2. Για την πραγματοποίηση αυτού του δικαιώματος, τα Κράτη Μέρη εξασφαλίζουν ότι:

(α) τα ΑμεΑ δεν αποκλείονται από το γενικό εκπαιδευτικό σύστημα λόγω της αναπηρίας, και ότι τα παιδιά με αναπηρία δεν αποκλείονται από τη δωρεάν και υποχρεωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ή τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, λόγω της αναπηρίας,

(β) τα ΑμεΑ μπορούν να έχουν πρόσβαση σε μια ενταξιακή, ποιοτική και δωρεάν πρωτοβάθμια εκπαίδευση και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε ίση βάση με τους άλλους, στις κοινότητες στις οποίες ζουν,

(γ) παρέχεται εύλογη προσαρμογή των αναγκών του ατόμου,

(δ) τα ΑμεΑ θα λαμβάνουν την υποστήριξη που απαιτείται, εντός του γενικού εκπαιδευτικού συστήματος, για να διευκολύνουν την αποτελεσματική τους εκπαίδευση,

(ε) αποτελεσματικά εξατομικευμένα μέτρα υποστήριξης παρέχονται σε περιβάλλοντα που μεγιστοποιούν την ακαδημαϊκή και κοινωνική ανάπτυξη, σύμφωνα με το σκοπό της πλήρους ένταξης.

3. Τα Κράτη Μέρη διευκολύνουν τα ΑμεΑ να αποκτήσουν δεξιότητες τόσο ως προς το πως θα διάγουν τη ζωή τους, όσο και ως προς την κοινωνική ανάπτυξη τους για να διευκολύνουν την πλήρη και ίση συμμετοχή τους στην εκπαίδευση και ως μέλη της κοινωνίας. Γι' αυτό, τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων:

(α) διευκόλυνση της εκμάθησης Braille, των εναλλακτικών κειμένων, βοηθητικών και εναλλακτικών μεθόδων, μέσων και μορφών επικοινωνίας και προσανατολισμού και κινητικών δεξιοτήτων, και διευκόλυνσης της υποστήριξης και της καθοδήγησης από/προς άτομα/ομάδες σχετικές με την αναπηρία,

(β) διευκόλυνση της εκμάθησης της νοηματικής γλώσσας και της προώθησης της γλωσσικής ταυτότητας της κοινότητας των κωφών,

(γ) διασφάλιση ότι η εκπαίδευση των ατόμων και συγκεκριμένα των παιδιών που είναι τυφλά, κωφά ή κωφώτυφλα, παρέχεται στις πιο κατάλληλες γλώσσες και μεθόδους και μέσα επικοινωνίας για το άτομο, και σε περιβάλλον που μεγιστοποιεί την ακαδημαϊκή και κοινωνική ανάπτυξη.

4. Για να βοηθήσουν στη διασφάλιση της πραγματοποίησης αυτού του δικαιώματος, τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την πρόσληψη δασκάλων, συμπεριλαμβανομένων και δασκάλων με αναπηρία, οι οποίοι είναι ειδικευμένοι στην νοηματική γλώσσα και/ή στην γλώσσα Braille, και για την εκπαίδευση επαγγελματιών και προσωπικού οι οποίοι εργάζονται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Τέτοια εκπαίδευση ενσωματώνει την ευαισθησία για θέματα αναπηρίας και τη χρήση κατάλληλων

βοηθητικών και εναλλακτικών μεθόδων, μέσων και μορφών επικοινωνίας, εκπαιδευτικών τεχνικών και υλικού για υποστήριξη των ΑμεΑ.

5. Τα Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι τα ΑμεΑ έχουν τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση στη γενική τριτοβάθμια εκπαίδευση, στην τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση, στην ενήλικη εκπαίδευση και στη δια βίου μάθηση χωρίς διάκριση και σε ίση βάση με τους άλλους. Ως προς αυτό, τα Κράτη Μέρη διασφαλίζουν την παροχή εύλογης προσαρμογής στα ΑμεΑ.

Άρθρο 25

Υγεία

Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ΑμεΑ στην απόλαυση του υψηλότερου προσδοκώμενου προτύπου υγείας χωρίς διάκριση με βάση την αναπηρία. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την πρόσβαση των ΑμεΑ σε υπηρεσίες υγείας που είναι φιλικά προσκείμενες στις διακρίσεις των δύο φύλων, συμπεριλαμβανομένης της αποκατάστασης που σχετίζεται με την υγεία. Συγκεκριμένα, τα Κράτη Μέρη:

(α) παρέχουν στα ΑμεΑ στο ίδιο εύρος, ποιότητα και επίπεδο, δωρεάν ή ανεκτού κόστους παροχές υγείας και προγράμματα σε ίση βάση με τους άλλους, ειδικά στον τομέα υγείας που σχετίζεται με την σεξουαλική ζωή και στην αποκατάσταση της υγείας για την αναπαραγωγή και με προγράμματα σχεδιασμένα βάσει του πληθυσμού για την δημόσια υγεία,

(β) παρέχουν στα ΑμεΑ τις υπηρεσίες υγείας που είναι απαραίτητες ειδικά για τις αναπηρίες τους, συμπεριλαμβανομένης και της πρώιμης αναγνώρισης και επέμβασης όταν είναι απαραίτητο, και υπηρεσίες σχεδιασμένες να ελαχιστοποιούν και να αποτρέπουν περαιτέρω αναπηρίες συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των ηλικιωμένων,

(γ) παρέχουν αυτές τις υπηρεσίες υγείας, όσο το δυνατόν πλησιέστερα στις κοινότητες των ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων και των αγροτικών περιοχών,

(δ) απαιτούν από επαγγελματίες υγείας να παρέχουν περίθαλψη ίδιας ποιότητας στα ΑμεΑ όπως και στα άλλα άτομα, και με βάση την ελεύθερη και ενημερωμένη συναίνεση μέσω της πληροφόρησης για τα δικαιώματα του ανθρώπου, την αξιοπρέπεια, την αυτονομία και τις ανάγκες των ΑμεΑ μέσω της εκπαίδευσης και της διακήρυξης ηθικών προτύπων για την δημόσια και ιδιωτική περίθαλψη,

(ε) απαγορεύουν τη διάκριση κατά των ΑμεΑ όταν τους παρέχεται ασφάλεια υγείας, και ασφάλεια ζωής, όπου τέτοια ασφάλεια προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, η οποία θα πρέπει να παρέχεται με δίκαιο και λογικό τρόπο,

(στ) προλαμβάνουν τη διακρίνουσα άρνηση περίθαλψης ή υπηρεσιών υγείας ή τροφής και υγρών λόγω της αναπηρίας.

Άρθρο 26

Ενίσχυση των ικανοτήτων και αποκατάσταση

1. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν αποτελεσματικά και κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένης και της υποστήριξης και της καθοδήγησης σε άτομα/ομάδες σχετικές με την αναπηρία, για να διευκολύνουν τα ΑμεΑ να αποκτήσουν και να διατηρήσουν τη μέγιστη ανεξαρτησία, πλήρη σωματική, διανοητική, κοινωνική και επαγγελματική ικανότητα, και την πλήρη αποκατάσταση και συμμετοχή σε όλες τις πτυχές

της ζωής. Ως προς αυτό τα Κράτη Μέρη οργανώνουν, ενδυναμώνουν και επεκτείνουν περιεκτικές υπηρεσίες και προγράμματα ένταξης και αποκατάστασης, ειδικά στους τομείς υγείας, απασχόλησης, εκπαίδευσης και κοινωνικών υπηρεσιών, κατά τέτοιο τρόπο, ώστε οι υπηρεσίες και τα προγράμματα:

(α) να ξεκινούν όσο το δυνατόν νωρίτερα, και να βασίζονται σε πολύ πειθαρχική αξιολόγηση των αναγκών και των δυνατοτήτων του ατόμου,

(β) να υποστηρίζουν τη συμμετοχή και την ένταξη στην κοινότητα και σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνίας, να είναι εθελοντικά και διαθέσιμα στα ΑμεΑ όσο το δυνατόν πλησιέστερα στις κοινότητες τους, συμπεριλαμβανομένων και αγροτικών περιοχών.

2. Τα Κράτη Μέρη προωθούν την ανάπτυξη αρχικής και διαρκούς εκπαίδευσης επαγγελματιών και προσωπικού που απασχολείται σε υπηρεσίες ένταξης και αποκατάστασης.

3. Τα Κράτη Μέρη προωθούν τη διαθεσιμότητα, γνώση και χρήση βοηθητικών συσκευών και τεχνολογιών, σχεδιασμένα για ΑμεΑ, σχετικά με την ένταξη και την αποκατάσταση.

Άρθρο 27

Εργασία και Απασχόληση

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ΑμεΑ στην εργασία, σε ίση βάση με τους άλλους. Αυτό συμπεριλαμβάνει το δικαίωμα στη δυνατότητα να ζήσουν από την εργασία που έχουν επιλέξει με ελεύθερη βούληση ή για την οποία έχουν γίνει αποδεκτά στην αγορά εργασίας και σε περιβάλλον απασχόλησης που είναι ανοικτό, έχει τις προδιαγραφές για ένταξη και είναι προσβάσιμο στα ΑμεΑ. Τα Κράτη Μέρη διασφαλίζουν και προωθούν την πραγματοποίηση του δικαιώματος στην εργασία, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αποκτούν αναπηρία κατά τη διάρκεια της εργασιακής απασχόλησης, λαμβάνοντας κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της νομοθεσίας, μεταξύ άλλων:

(α) απαγορεύουν τη διάκριση βάσει αναπηρίας σε σχέση με όλα τα ζητήματα που αφορούν όλες τις μορφές της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των συνθηκών επάνδρωσης, πρόσληψης και απασχόλησης, συνέχειας της απασχόλησης, επαγγελματικής ανέλιξης και ασφαλών και υγιεινών συνθηκών εργασίας,

(β) προστατεύουν τα δικαιώματα των ΑμεΑ, σε ίση βάση με τους άλλους, για δίκαιες και ευνοϊκές συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ίσων ευκαιριών και της ίσης αποζημίωσης για την εργασία ίσης αξίας, για ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας από παρενόχληση και για αποκατάσταση παραπόνων,

(γ) διασφαλίζουν ότι τα ΑμεΑ μπορούν να ασκήσουν τα εργατικά και συνδικαλιστικά τους δικαιώματα σε ίση βάση με τους άλλους,

(δ) διευκολύνουν τα ΑμεΑ να έχουν αποτελεσματική πρόσβαση σε γενικά τεχνικά και επαγγελματικού προσανατολισμού προγράμματα, σε υπηρεσίες εύρεσης εργασίας και σε επαγγελματική κατάρτιση και συνεχή εκπαίδευση,

(ε) προωθούν δυνατότητες απασχόλησης και επαγγελματικής ανέλιξης για τα ΑμεΑ στην αγορά εργασίας, όπως και βοήθεια στην εύρεση, απόκτηση, διατήρηση και επιστροφή στην απασχόληση,

(στ) προωθούν δυνατότητες για αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα, ανάπτυξη συνεργασίας και ξεκίνημα επιχείρησης,

(ζ) απασχολούν ΑμεΑ στο δημόσιο τομέα,

(η) προωθούν την απασχόληση των ΑμεΑ στον ιδιωτικό τομέα μέσω κατάλληλων πολιτικών και μέτρων που μπορούν να συμπεριλαμβάνουν προγράμματα θετικής δράσης, πρωτοβουλίες και άλλα μέτρα,

(ι) διασφαλίζουν ότι εύλογη προσαρμογή παρέχεται στα ΑμεΑ στο χώρο εργασίας,

(κ) προωθούν την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας από τα ΑμεΑ στην ανοικτή αγορά εργασίας,

(λ) προωθούν προγράμματα επαγγελματικής επανένταξης, διατήρησης της εργασίας και επιστροφής στην εργασία για τα ΑμεΑ.

2. Τα Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι τα ΑμεΑ δεν τελούν υπό κατάσταση δουλείας ή καταναγκαστικής εργασίας και προστατεύονται σε ίση βάση με τους άλλους από την καταναγκαστική εργασία.

Άρθρο 28

Ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης και κοινωνική προστασία

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ΑμεΑ για ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης για τα ίδια και τις οικογένειες τους, συμπεριλαμβανομένης της ικανοποιητικής διατροφής, ενδυμασίας και στέγασης, συγχρόνως δε και το δικαίωμα της συνεχούς βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης τους, και λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία και την προώθηση αυτού του δικαιώματος χωρίς διάκριση λόγω της αναπηρίας.

2. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ΑμεΑ στην κοινωνική προστασία και στην απόλαυση του δικαιώματος αυτού χωρίς διάκριση λόγω της αναπηρίας και λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να εγγυηθούν και να προωθήσουν το δικαίωμα αυτό, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για:

(α) να εξασφαλίσουν ίση πρόσβαση των ΑμεΑ σε υπηρεσίες παροχής πόσιμου νερού και να εξασφαλίσουν πρόσβαση σε κατάλληλες και οικονομικά ανεκτές υπηρεσίες, εξοπλισμό και άλλη βοήθεια για σχετικές με την αναπηρία ανάγκες,

(β) να διασφαλίσουν την πρόσβαση των ΑμεΑ, και συγκεκριμένα γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία και ηλικιωμένων ατόμων με αναπηρία, στα προγράμματα κοινωνικής προστασίας και προγράμματα εξάλειψης φτώχειας,

(γ) να διασφαλίσουν πρόσβαση των ΑμεΑ και των οικογενειών τους, που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, σε βοήθεια από το κράτος, όσον αφορά τις σχετικές με την αναπηρία δαπάνες, συμπεριλαμβανομένης επαρκούς εκπαίδευσης, συμβουλευτικής, οικονομικής βοήθειας και φροντίδα ανάπαυλας,

(δ) να διασφαλίσουν πρόσβαση των ΑμεΑ σε κρατικά προγράμματα στέγασης,

(ε) να διασφαλίσουν ίση πρόσβαση των ΑμεΑ σε συνταξιοδοτικά επιδόματα και προγράμματα.

Άρθρο 29

Συμμετοχή στον πολιτικό και δημόσιο βίο

Τα Κράτη Μέρη εγγυώνται στα ΑμεΑ πολιτικά δικαιώματα και τη δυνατότητα να τα απολαμβάνουν σε ίση βάση με τους άλλους και αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

(α) να εξασφαλίζουν ότι τα ΑμεΑ μπορούν να συμμετέχουν αποτελεσματικά και πλήρως στον πολιτικό και δημόσιο βίο σε ίση βάση με τους άλλους, άμεσα ή μέσω εκπροσώπων που έχουν επιλέξει με ελεύθερη βούληση, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος και της δυνατότητας των ΑμεΑ να εκλέγουν και να εκλέγονται, μεταξύ άλλων:

(i) εξασφαλίζοντας ότι οι εκλογικές διαδικασίες, οι εγκαταστάσεις και τα υλικά είναι κατάλληλα, προσβάσιμα, ευκολονόητα και εύχρηστα,

(ii) προστατεύοντας το δικαίωμα των ΑμεΑ να ψηφίζουν με μυστική ψήφο στις εκλογές και σε δημοψηφίσματα χωρίς εκφοβισμό, και να θέτουν υποψηφιότητα σε εκλογές, να υπηρετούν αποτελεσματικά το πολιτικό αξίωμα και να επιτελούν όλες τις λειτουργίες σε όλα τα κυβερνητικά επίπεδα, διευκολύνοντας τη χρήση βοηθητικών και νέων τεχνολογιών, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο,

(iii) εγγυόμενα την ελεύθερη έκφραση βούλησης των ΑμεΑ ως εκλεκτόρων, και ως προς αυτό όπου είναι απαραίτητο, κατόπιν δικού τους αιτήματος, με το να επιτρέπεται η βοήθεια στην ψήφο από ένα άτομο δικής τους επιλογής.

(β) προωθούν ενεργά ένα περιβάλλον εντός του οποίου τα ΑμεΑ θα μπορούν να συμμετέχουν αποτελεσματικά και πλήρως στη διεξαγωγή των δημοσίων θεμάτων, χωρίς διάκριση και σε ίση βάση με τους άλλους, και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή τους στο δημόσιο βίο, συμπεριλαμβανομένων:

(i) της συμμετοχής σε μη κυβερνητικές οργανώσεις και συνδέσμους που έχουν σχέση με το δημόσιο και πολιτικό βίο της χώρας, καθώς και στις δραστηριότητες και τη διοίκηση των πολιτικών κομμάτων,

(ii) του σχηματισμού οργανώσεων για τα ΑμεΑ και της προσχώρησής τους σε αυτές, για να αντιπροσωπεύουν τα ΑμεΑ σε διεθνές, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Άρθρο 30

Συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή, την ψυχαγωγία, τον ελεύθερο χρόνο και τον αθλητισμό

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ΑμεΑ να συμμετέχουν, σε ίση βάση με τους άλλους, στην πολιτιστική ζωή και να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα ΑμεΑ:

(α) απολαμβάνουν την πρόσβαση στο πολιτιστικό υλικό σε προσβάσιμες μορφές,

(β) απολαμβάνουν την πρόσβαση στα τηλεοπτικά προγράμματα, σε ταινίες, στο θέατρο και σε άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες σε προσβάσιμες μορφές,

(γ) απολαμβάνουν την πρόσβαση σε τόπους πολιτιστικών παραστάσεων ή υπηρεσιών, όπως θέατρα, μουσεία, κινηματογράφοι, βιβλιοθήκες και τουριστικές υπηρεσίες, και, στο βαθμό που καθίσταται δυνατό, απολαμβάνουν την πρόσβαση στα μνημεία και στους χώρους/αξιοθέατα εθνικής πολιτιστικής σημασίας.

2. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να διευκολύνουν τα ΑμεΑ να έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν και να αξιοποιήσουν τις δημιουργικές, καλλιτεχνικές και διανοητικές δυνατότητες, όχι μόνο προς όφελος τους, αλλά και για τον εμπλουτισμό της κοινωνίας.

3. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, να διασφαλίσουν ότι οι νόμοι που σχετίζονται με την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας δεν αποτελούν ένα παράλογο ή μεροληπτικό εμπόδιο για πρόσβαση των ΑμεΑ σε πολιτιστικό υλικό.

4. Τα ΑμεΑ δικαιούνται, σε ίση βάση με τους άλλους, την αναγνώριση και την υποστήριξη της ειδικής πολιτιστικής και γλωσσικής ταυτότητας, συμπεριλαμβανομένης της νοηματικής και της παιδείας/αγωγής των κωφών.

5. Προκειμένου να διευκολύνουν τα ΑμεΑ να συμμετέχουν επί ίσοις όροις σε ψυχαγωγικές, και αθλητικές δραστηριότητες, τα Κράτη Μέρη θα λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για:

(α) να ενθαρρύνουν και να προωθούν τη συμμετοχή, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, των ΑμεΑ στην ένταξη αθλητικών δραστηριοτήτων σε όλα τα επίπεδα,

(β) να εξασφαλίζουν ότι τα ΑμεΑ έχουν την δυνατότητα να οργανώνουν, αναπτύσσουν και συμμετέχουν σε αθλητικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την αναπηρία και σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες και, ως προς αυτό, ενθαρρύνουν την παροχή, σε βάση ισότητας με τους άλλους, της κατάλληλης καθοδήγησης, εκπαίδευσης και πόρων,

(γ) να εξασφαλίζουν ότι τα ΑμεΑ έχουν πρόσβαση σε αθλητικές, ψυχαγωγικές και τουριστικές τοποθεσίες,

(δ) να εξασφαλίζουν ότι τα παιδιά ΑμεΑ έχουν ίση πρόσβαση με τα άλλα παιδιά στη συμμετοχή σε παιχνίδι, ψυχαγωγία και ελεύθερο χρόνο και αθλητικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται εντός του σχολικού περιβάλλοντος,

(ε) να εξασφαλίζουν ότι τα ΑμεΑ έχουν πρόσβαση στην παροχή υπηρεσιών από εκείνους που σχετίζονται με τη διοργάνωση των ψυχαγωγικών, τουριστικών, και αθλητικών δραστηριοτήτων.

Άρθρο 31

Στατιστικά δεδομένα και συλλογή στοιχείων

1. Τα Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν να συλλέξουν κατάλληλες πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων στατιστικών και ερευνητικών στοιχείων, να διευκολύνουν στη διαμόρφωση τους και να εφαρμόσουν πολιτικές προκειμένου να τεθεί σε εφαρμογή η παρούσα Σύμβαση. Η διαδικασία συλλογής και διατήρησης πληροφοριών θα:

(α) συμμορφώνεται με τις νομικά θεσπισμένες δικλείδες ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένης της νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων, για να διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα και ο σεβασμός για την προσωπική ζωή των ΑμεΑ,

(β) συμμορφώνεται με τους διεθνώς αποδεκτούς κανόνες ώστε να προστατεύονται τα δικαιώματα του ανθρώπου και οι θεμελιώδεις ελευθερίες και οι ηθικές αρχές κατά τη συλλογή και χρήση των στατιστικών δεδομένων.

2. Οι πληροφορίες που συλλέγονται σύμφωνα με αυτό το άρθρο θα αναλύονται κατάλληλα και θα χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν στην εκτίμηση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των Κρατών Μερών στα πλαίσια της παρούσας Σύμβασης και για να προσδιορίσουν και να ξεπεράσουν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους.

3. Τα Κράτη Μέρη αξιολογούν την αξιοπιστία της διασποράς αυτών των στατιστικών δεδομένων και διασφαλίζουν την προσβασιμότητα τους στα ΑμεΑ και άλλους.

Άρθρο 32

Διεθνής Συνεργασία

1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας και της προώθησής της, σε υποστήριξη των εθνικών προσπαθειών για την πραγματοποίηση του σκοπού και των στόχων της παρούσας Σύμβασης, και λαμβάνουν κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα ως προς αυτό, μεταξύ των κρατών και, όπου κρίνεται απαραίτητο, σε συνεργασία με σχετικούς διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς και την κοινωνία των πολιτών, και συγκεκριμένα οργανισμούς ΑμεΑ. Τέτοια μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

(α) τη διασφάλιση ότι η διεθνής συνεργασία, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων διεθνούς ανάπτυξης, λαμβάνει υπόψη της τα ΑμεΑ και είναι προσβάσιμη σε αυτά

(β) τη διευκόλυνση και υποστήριξη της ενδυνάμωσης δυνατοτήτων, συμπεριλαμβανομένων μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών, εμπειριών, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και πρακτικών,

(γ) τη διευκόλυνση της συνεργασίας στην έρευνα και της πρόσβασης στην επιστημονική και τεχνική γνώση,

(δ) την παροχή, όπου κρίνεται απαραίτητο, τεχνικής και οικονομικής βοήθειας, συμπεριλαμβανομένης και της διευκόλυνσης της πρόσβασης και της διανομής προσβάσιμων και βοηθητικών τεχνολογιών, και μέσω της μεταφοράς τεχνολογιών.

2. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου δεν αντίκεινται με προκατάληψη στις υποχρεώσεις του κάθε Κράτους Μέρους να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 33

Εθνική εφαρμογή και εποπτεία

1. Τα Κράτη Μέρη, σύμφωνα με το σύστημα οργάνωσής τους, ορίζουν ένα ή περισσότερα κομβικά σημεία εντός της κυβέρνησης για ζητήματα σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, και θα εξετάσουν την εγκαθίδρυση ή σχηματισμό ενός συντονιστικού μηχανισμού εντός της κυβέρνησης, προκειμένου να διευκολυνθούν σχετικές ενέργειες σε διαφορετικούς τομείς και σε διαφορετικά επίπεδα.

2. Τα Κράτη Μέρη, σε συμφωνία με τα νομοθετικά και εκτελεστικά τους συστήματα, διατηρούν, ενισχύουν, ορίζουν ή δημιουργούν εντός του Κράτους Μέρους, ένα πλαίσιο, συμπεριλαμβάνοντας έναν ή περισσότερους ανεξάρτητους μηχανισμούς, κατάλληλους για να προωθήσουν, να διασφαλίσουν και να εποπτεύσουν την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης. Κατά τον καθορισμό ή τη δημιουργία ενός τέτοιου μηχανισμού, τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν υπόψη τους τις αρχές που σχετίζονται με το καθεστώς και τη λειτουργία των εθνικών θεσμών για την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

3. Η κοινωνία των πολιτών, ιδιαίτερα τα ΑμεΑ και οι οργανώσεις που τα αντιπροσωπεύουν, εμπλέκεται και συμμετέχει πλήρως στη διαδικασία επίβλεψης.

Άρθρο 34

Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

1. Ιδρύεται Επιτροπή για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ (στο εξής Επιτροπή), η οποία επιτελεί τα καθήκοντα που παρατίθενται παρακάτω.

2. Η Επιτροπή αποτελείται, κατά τη θέση σε ισχύ της παρούσας Σύμβασης, από δώδεκα εμπειρογνώμονες. Μετά τη συμπλήρωση εξήντα επικυρώσεων ή προσχωρήσεων στη Σύμβαση, ο αριθμός των μελών της Επιτροπής θα αυξηθεί κατά έξι μέλη, φτάνοντας το μέγιστο αριθμό των δεκαοκτώ μελών.

3. Τα μέλη της Επιτροπής υπηρετούν υπό την ατομική τους ιδιότητα και διαθέτουν υψηλό ήθος και αναγνωρισμένη ικανότητα και εμπειρία στους τομείς που καλύπτει η παρούσα Σύμβαση. Κατά την πρόταση των υποψηφίων τους, τα Κράτη Μέρη θα λάβουν υπόψη τους το άρθρο 4,3 της παρούσας Σύμβασης.

4. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται από τα Κράτη Μέρη, λαμβάνοντας υπόψη τη δίκαιη γεωγραφική κατανομή, την αντιπροσώπευση των διαφορετικών μορφών πολιτισμού και των κυριότερων νομικών συστημάτων, ισορροπημένη εκπροσώπηση των δύο φύλων και συμμετοχή εμπειρογνομένων με αναπηρία.

5. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται με μυστική ψηφοφορία από κατάλογο προσώπων που προτείνονται από τα Κράτη Μέρη και έχουν την ιθαγένεια των Κρατών Μερών, κατά τις συνεδριάσεις της Διάσκεψης των Κρατών Μερών. Σε αυτές τις συνεδριάσεις, στις οποίες τα δύο τρίτα των Κρατών Μερών συνιστούν απαρτία, τα άτομα τα οποία εκλέγονται για την Επιτροπή είναι εκείνα τα οποία συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων και μια απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων των αντιπροσώπων των Κρατών Μερών τα οποία είναι παρόντα και έχουν δικαίωμα ψήφου.

6. Οι πρώτες εκλογές πρέπει να διεξαχθούν το αργότερο έξι μήνες μετά την ημερομηνία της θέσης σε ισχύ της παρούσας Σύμβασης. Τουλάχιστον τέσσερις μήνες πριν από κάθε ημερομηνία εκλογών, ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών απευθύνει μια έγγραφη πρόσκληση στα Κράτη Μέρη να υποβάλλουν τις προτάσεις για τους υποψήφιους τους εντός δύο μηνών. Ο Γενικός Γραμματέας ετοιμάζει στη συνέχεια κατάλογο, κατά αλφαβητική σειρά, όλων των προσώπων που έχουν προταθεί ως υποψήφιοι, με ένδειξη των Κρατών Μερών που τους έχουν προτείνει, και τον υποβάλλει στα Κράτη Μέρη της παρούσας Σύμβασης.

7. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται για μια περίοδο τεσσάρων ετών. Έχουν δικαίωμα επανεκλογής μια ακόμη φορά. Όμως, η θητεία έξι εκ των μελών που εκλέχτηκαν στις πρώτες εκλογές λήγει στο τέλος δύο ετών. Αμέσως μετά τις πρώτες εκλογές, τα ονόματα αυτών των έξι μελών επιλέγονται με κλήρο από τον Πρόεδρο της συνεδρίασης, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 5 του παρόντος άρθρου.

8. Οι εκλογές των έξι επιπρόσθετων μελών της Επιτροπής πραγματοποιούνται κατά τη διεξαγωγή των τακτικών εκλογών, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του παρόντος άρθρου.

9. Αν ένα μέλος της Επιτροπής αποβιώσει ή παραιτηθεί ή δηλώσει ότι για οποιονδήποτε άλλο λόγο δεν μπορεί να εκτελεί πλέον τα καθήκοντα της/του, το Κράτος Μέρος το οποίο είχε προτείνει το συγκεκριμένο μέλος, διορίζει έναν εμπειρογνώμονα που έχει τα προσόντα και πληροί τις προϋποθέσεις που περιγράφονται εκτενώς στις σχετικές διατάξεις του παρόντος άρθρου, για να υπηρετήσει το υπόλοιπο της θητείας που απομένει.

10. Η Επιτροπή συντάσσει τον εσωτερικό της κανονισμό.

11. Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών παρέχει το απαραίτητο προσωπικό και εγκαταστάσεις για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων της Επιτροπής στο πλαίσιο της παρούσας Σύμβασης, και συγκαλεί την αρχική της συνεδρίαση.

12. Με την έγκριση της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, τα μέλη της ιδρυθείσας Επιτροπής, στο πλαίσιο της παρούσας Σύμβασης, λαμβάνουν αμοιβή προερχόμενη από τους πόρους των Ηνωμένων Εθνών, υπό χρονικές περιόδους και συνθήκες τις οποίες δύναται να αποφασίζει η Συνέλευση, λαμβάνοντας υπόψη τις σημαντικές ευθύνες της Επιτροπής.

13. Τα μέλη της Επιτροπής απολαμβάνουν τις διευκολύνσεις, τα προνόμια και τις ασυλίες των εμπειρογνομόνων σε αποστολή των Ηνωμένων Εθνών όπως προδιαγράφονται στα σχετικά τμήματα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα και τις Ασυλίες των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 35

Εκθέσεις από τα Κράτη Μέρη

1. Κάθε Κράτος Μέρος υποβάλλει στην Επιτροπή, μέσω του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, μια περιεκτική έκθεση όσον αφορά στα μέτρα που ελήφθησαν προκειμένου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του στο πλαίσιο της παρούσας Σύμβασης και όσον αφορά στην πρόοδο που σημειώθηκε, εντός δύο ετών από τη θέση σε ισχύ της παρούσας Σύμβασης για το συγκεκριμένο Κράτος Μέρος.

2. Ακολούθως, τα Κράτη Μέρη υποβάλλουν διαδοχικές εκθέσεις τουλάχιστον κάθε τέσσερα χρόνια και επιπλέον οποτεδήποτε το ζητήσει η Επιτροπή.

3. Η Επιτροπή αποφασίζει για οποιεσδήποτε κατευθυντήριες οδηγίες εφαρμόσιμες στο περιεχόμενο των εκθέσεων.

4. Κράτος Μέρος το οποίο έχει υποβάλλει μια περιεκτική αρχική έκθεση στην Επιτροπή δεν χρειάζεται, στις επόμενες εκθέσεις του, να επαναλάβει πληροφορίες τις οποίες παρείχε προηγουμένως. Όταν προετοιμάζουν τις εκθέσεις για την Επιτροπή, τα Κράτη Μέρη καλούνται να το κάνουν σε μία ανοικτή και διαφανή διαδικασία και να λάβουν επιμελώς υπόψη τους τη διάταξη που περιγράφηκε στο άρθρο 4, παράγραφος 3, της παρούσας Σύμβασης.

5. Οι εκθέσεις μπορούν να υποδεικνύουν παράγοντες και δυσκολίες που επηρεάζουν το βαθμό εκπλήρωσης των υποχρεώσεων στο πλαίσιο της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 36

Εξέταση των εκθέσεων

1. Κάθε έκθεση εξετάζεται από την Επιτροπή, η οποία προβαίνει στις κατάλληλες προτάσεις και τις γενικές συστάσεις για τις εκθέσεις, και τις προωθεί στο ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος. Το Κράτος Μέρος μπορεί να απαντήσει στην Επιτροπή με οποιαδήποτε πληροφορία επιλέξει. Η Επιτροπή μπορεί να

ζητήσει περισσότερες πληροφορίες από τα Κράτη Μέρη σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης.

2. Αν ένα Κράτος Μέρος είναι υπερβολικά εκπρόθεσμο ως προς την υποβολή της έκθεσης, η Επιτροπή μπορεί να γνωστοποιήσει στο ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος την ανάγκη να εξετάσει την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης στο συγκεκριμένο Κράτος Μέρος, βάσει αξιόπιστης πληροφόρησης που είναι διαθέσιμη στην Επιτροπή, αν η σχετική έκθεση δεν υποβληθεί εντός τριών μηνών μετά τη γνωστοποίηση. Η Επιτροπή καλεί το ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος να συμμετάσχει σε αυτή την εξέταση. Αν το Κράτος Μέρος απαντήσει με την υποβολή σχετικής έκθεσης θα ισχύσουν οι διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

3. Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών διαβιβάζει τις εκθέσεις σε όλα τα Κράτη Μέρη.

4. Τα Κράτη Μέρη καθιστούν ευρέως προσιτές τις εκθέσεις τους στο εσωτερικό της χώρας τους και διευκολύνουν την πρόσβαση στις προτάσεις και τις γενικές συστάσεις σχετικά με αυτές τις εκθέσεις.

5. Η Επιτροπή διαβιβάζει, εάν το κρίνει αναγκαίο, στις Ειδικευμένες Οργανώσεις, Ταμεία και Προγράμματα των Ηνωμένων Εθνών, και σε άλλα αρμόδια όργανα, εκθέσεις από τα Κράτη Μέρη με σκοπό να απευθύνουν αίτημα ή ένδειξη για ανάγκη τεχνικής συμβουλής ή βοήθειας μαζί με τις παρατηρήσεις και συστάσεις της Επιτροπής, εάν υπάρχουν, σε αυτά τα αιτήματα ή τις ενδείξεις.

Άρθρο 37

Συνεργασία μεταξύ των Κρατών Μερών και της Επιτροπής

1. Κάθε Κράτος Μέρος συνεργάζεται με την Επιτροπή και βοηθάει τα μέλη της στην εκπλήρωση των καθηκόντων τους.

2. Στη σχέση της με τα Κράτη Μέρη, η Επιτροπή λαμβάνει επιμελώς υπόψη της τρόπους και μέσα προαγωγής των εθνικών δυνατοτήτων για την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, συμπεριλαμβανομένης και της διεθνούς συνεργασίας.

Άρθρο 38

Σχέση της Επιτροπής με άλλα όργανα

Με σκοπό την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης και την ενθάρρυνση της διεθνούς συνεργασίας στο πεδίο που καλύπτει η παρούσα Σύμβαση:

(α) Οι Ειδικευμένες Οργανώσεις και τα άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών δικαιούνται να παρίστανται κατά την εξέταση της εφαρμογής εκείνων των διατάξεων της παρούσας Σύμβασης που εμπίπτουν στη σφαίρα των αρμοδιοτήτων τους. Η Επιτροπή μπορεί να προσκαλεί Ειδικευμένες Οργανώσεις και άλλα συναφή όργανα, εάν το κρίνει αναγκαίο, για να παρέχουν συμβουλή από εμπειρογνώμονες ως προς την εφαρμογή της Σύμβασης σε τομείς που εμπίπτουν εντός του πεδίου αρμοδιοτήτων τους. Η Επιτροπή μπορεί να προσκαλεί Ειδικευμένες Οργανώσεις και άλλα συναφή όργανα των Ηνωμένων Εθνών προκειμένου να καταθέσουν εκθέσεις ως προς την εφαρμογή της Σύμβασης σε τομείς που εμπίπτουν στη σφαίρα των αρμοδιοτήτων τους.

(β) Η Επιτροπή, κατά την εκπλήρωση της εντολής της, συμβουλευέται καταλλήλως άλλα συναφή όργανα που έχουν θεσμοθετηθεί από διεθνείς συνθήκες για τα δικαιώματα του ανθρώπου, με σκοπό να διασφαλιστεί η συνέπεια τους σχετικά με τις κατευθυντήριες οδηγίες για τις αναφορές, για τις προτάσεις

και τις γενικές συστάσεις και να αποφευχθεί η αντιγραφή και επικάλυψη κατά την εκτέλεση των λειτουργιών τους.

Άρθρο 39

Έκθεση της Επιτροπής

Η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση με τις δραστηριότητες της στη Γενική Συνέλευση και το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο κάθε δύο χρόνια, και μπορεί να κάνει υποδείξεις και γενικές συστάσεις βασισμένες στην εξέταση των εκθέσεων και των πληροφοριών που λαμβάνονται από τα Κράτη Μέρη. Αυτές οι υποδείξεις και οι γενικές συστάσεις περιλαμβάνονται στην έκθεση της Επιτροπής μαζί με σχόλια, αν υπάρχουν, από τα Κράτη Μέρη.

Άρθρο 40

Διάσκεψη Κρατών Μερών

1. Τα Κράτη Μέρη συναντώνται τακτικά στη Διάσκεψη των Κρατών Μερών έτσι ώστε να εξετάζουν οποιοδήποτε θέμα σχετικό με την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης.

2. Όχι αργότερα από έξι μήνες, μετά τη θέση σε ισχύ της παρούσας Σύμβασης, ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών θα συγκαλέσει Διάσκεψη των Κρατών Μερών. Οι επόμενες συνεδριάσεις θα συγκαλούνται από τον Γενικό Γραμματέα δυο φορές τον χρόνο ή μετά από απόφαση της Διάσκεψης των Κρατών Μερών.

Άρθρο 41

Θεματοφύλακας

Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών είναι ο θεματοφύλακας της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 42

Υπογραφή

Η παρούσα Σύμβαση είναι ανοιχτή προς υπογραφή από όλα τα Κράτη και από οργανισμούς περιφερειακής ολοκλήρωσης, στην Έδρα των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη, από τις 30 Μαρτίου 2007.

Άρθρο 43

Επικύρωση

Η παρούσα Σύμβαση υπόκειται στην επικύρωση από τα συμβαλλόμενα Κράτη και σε επίσημη αναγνώριση από συμβαλλόμενους οργανισμούς περιφερειακής ολοκλήρωσης. Είναι ανοιχτή για προσχώρηση οιοδήποτε κράτους ή οργανισμού περιφερειακής ολοκλήρωσης που δεν έχει υπογράψει τη Σύμβαση.

Άρθρο 44

Οργανισμοί περιφερειακής ολοκλήρωσης

1. «Οργανισμός περιφερειακής ολοκλήρωσης» νοείται οργανισμός που δημιουργείται από κυρίαρχα Κράτη μιας δεδομένης περιοχής, στον οποίο τα Κράτη Μέλη του έχουν μεταβιβάσει την αρμοδιότητα τους για τα θέματα που σχετίζονται με την παρούσα Σύμβαση. Τέτοιοι οργανισμοί δηλώνουν, στις πράξεις επίσημης έγκρισης ή προσχώρησης, το εύρος των αρμοδιοτήτων τους όσον αφορά στα ζητήματα που καθορίζει η παρούσα Σύμβαση. Ακολούθως, ενημερώνουν σχετικά το θεματοφύλακα για οποιαδήποτε ουσιαστική αναθεώρηση στο εύρος των αρμοδιοτήτων τους.

2. Αναφορές σε «Κράτη Μέρη» στην παρούσα Σύμβαση εφαρμόζονται σε τέτοιους οργανισμούς εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων τους.

3. Για τους σκοπούς του άρθρου 45, παράγραφος 1, και άρθρο 47, παράγραφοι 2 και 3, οποιαδήποτε πράξη κατατεθεί από οργανισμό περιφερειακής ολοκλήρωσης δεν θα λαμβάνεται υπόψη.

4. Οι οργανισμοί περιφερειακής ολοκλήρωσης, για ζητήματα που εμπίπτουν στη δικαιοδοσία τους, μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμα ψήφου στη Διάσκεψη των Κρατών Μερών με ψήφους ίσους προς τον αριθμό των Κρατών Μελών τους που είναι Μέρη στην παρούσα Σύμβαση. Ο οργανισμός δεν θα ασκεί το δικαίωμα ψήφου αν οποιοδήποτε από τα Κράτη Μέλη του ασκεί το δικό του δικαίωμα ψήφου και αντίστροφα.

Άρθρο 45

Θέση σε ισχύ

1. Η παρούσα Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την τριακοστή μέρα μετά την κατάθεση του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.

2. Για κάθε κράτος ή οργανισμό περιφερειακής ολοκλήρωσης που επικυρώνει, επίσημα αναγνωρίζει ή προσχωρεί στην παρούσα Σύμβαση μετά την κατάθεση του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης, η Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την τριακοστή ημέρα μετά την κατάθεση παρόμοιου δικού του εγγράφου.

Άρθρο 46

Επιφυλάξεις

1. Επιφυλάξεις που είναι ασυμβίβαστες με το αντικείμενο και το σκοπό της παρούσας Σύμβασης δεν επιτρέπονται.

2. Οι επιφυλάξεις μπορούν να αποσυρθούν οποιαδήποτε στιγμή.

Άρθρο 47

Τροπολογίες

1. Οποιοδήποτε Κράτος Μέρος δύναται να προτείνει τροπολογία στην παρούσα Σύμβαση και να την καταθέσει στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Ο Γενικός Γραμματέας θα διαβιβάσει κάθε προτεινόμενη τροπολογία στα Κράτη Μέρη, ζητώντας τους να του γνωρίσουν εάν επιθυμούν να συγκαληθεί Διάσκεψη των Κρατών Μερών με σκοπό να εξεταστούν και να τεθούν σε ψηφοφορία οι προτάσεις. Σε περίπτωση που, εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία της γνωστοποίησης, το ένα τρίτο τουλάχιστον των Κρατών Μερών επιθυμεί την σύγκληση της Διάσκεψης, ο Γενικός Γραμματέας συγκαλεί τη Διάσκεψη υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. Κάθε τροπολογία που υιοθετείται από την πλειοψηφία των δύο τρίτων των παρόντων και ψηφίζοντων, υποβάλλεται από το Γενικό Γραμματέα στη Γενική Συνέλευση για έγκριση και μετέπειτα για αποδοχή από όλα τα Κράτη Μέρη.

2. Κάθε τροπολογία που υιοθετείται και εγκρίνεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 αυτού του παρόντος άρθρου αρχίζει να ισχύει την τριακοστή ημέρα όταν ο αριθμός των εγγράφων αποδοχής που έχουν κατατεθεί φθάσει τα δύο τρίτα του αριθμού των Κρατών Μερών την ημερομηνία υιοθέτησης της τροπολογίας. Η τροπολογία τίθεται σε ισχύ για κάθε Κράτος Μέρος την τριακοστή ημέρα μετά την κατάθεση του δικού του εγγράφου αποδοχής. Η τροπολογία είναι δεσμευτική μόνο για τα Κράτη Μέρη που την αποδέχτηκαν.

3. Εάν στη Διάσκεψη των Κρατών Μερών αποφασισθεί με ομοφωνία, μια τροπολογία που υιοθετείται και εγκρίνεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου που σχετίζεται αποκλειστικά με τα άρθρα 34, 38,39 και 40, τίθεται σε ισχύ για όλα τα Κράτη Μέρη την τριακοστή ημέρα όταν ο αριθμός των εγγράφων αποδοχής που έχουν κατατεθεί φθάσει τα δύο τρίτα του αριθμού των Κρατών Μερών κατά την ημερομηνία υιοθέτησης της τροποποίησης.

Άρθρο 48

Καταγγελία

Κάθε Κράτος Μέρος μπορεί να καταγγείλει την παρούσα Σύμβαση με γραπτή γνωστοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Η καταγγελία παράγει τα αποτελέσματα της ένα χρόνο μετά από την ημερομηνία κατά την οποία ο Γενικός Γραμματέας έλαβε τη γνωστοποίηση.

Άρθρο 49

Προσβάσιμη μορφή

Το κείμενο της παρούσης Σύμβασης είναι διαθέσιμο σε προσβάσιμες μορφές.

Άρθρο 50

Αυθεντικό Κείμενο

Το αραβικό, κινέζικο, αγγλικό, γαλλικό, ρωσικό και ισπανικό κείμενο της παρούσης Σύμβασης είναι εξίσου αυθεντικά.

Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ)

Τα Κράτη Μέρη στο παρόν Πρωτόκολλο έχουν συμφωνήσει ως εξής:

Άρθρο 1

1. Κράτος Μέρος στο παρόν Πρωτόκολλο (Κράτος Μέρος) αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ να λαμβάνει και να εξετάζει τις αναφορές από ή εκ μέρους ατόμων ή ομάδων ατόμων που υπάγονται στη δικαιοδοσία του και που ισχυρίζονται ότι είναι θύματα παραβίασης των διατάξεων της Σύμβασης από το Κράτος Μέρος.

2. Η Επιτροπή δεν αποδέχεται αναφορά που αφορά Κράτος Μέρος στη Σύμβαση που δεν είναι μέρος στο παρόν Πρωτόκολλο.

Άρθρο 2

Η Επιτροπή κηρύσσει απαράδεκτη κάθε αναφορά όταν:

(α) η αναφορά είναι ανώνυμη,

(β) η αναφορά αποτελεί κατάχρηση του δικαιώματος υποβολής τέτοιων αναφορών, ή είναι ασυμβίβαστη με τις διατάξεις της Σύμβασης,

(γ) το ίδιο ζήτημα έχει ήδη εξετασθεί από την Επιτροπή ή έχει ήδη εξετάζεται από άλλη διαδικασία διεθνούς έρευνας ή επίλυσης,

(δ) δεν έχουν εξαντληθεί όλα τα διαθέσιμα εσωτερικά ένδικα μέσα. Αυτός ο κανόνας δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που οι διαδικασίες των ενδίκων μέσων υπερβαίνουν την εύλογη διάρκεια ή όταν υπάρχει μικρή πιθανότητα ότι θα φέρουν αποτελεσματική ικανοποίηση στο θύμα,

(ε) είναι προδήλως αβάσιμη ή ανεπαρκώς αιτιολογημένη, ή όταν

(στ) αναφέρεται σε γεγονότα προγενέστερα της ημερομηνίας έναρξης ισχύος του παρόντος Πρωτοκόλλου για το ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος, εκτός εάν τα γεγονότα αυτά συνεχίζονται μετά την ημερομηνία αυτή.

Άρθρο 3

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 2 του παρόντος Πρωτοκόλλου, η Επιτροπή εφιστά εμπιστευτικά την προσοχή του Κράτους Μέρους για κάθε αναφορά που υποβάλλεται σε αυτήν. Εντός έξι μηνών, το Κράτος αποδέκτης υποβάλλει γραπτώς στην Επιτροπή εξηγήσεις ή δηλώσεις προς διαλεύκανση του ζητήματος και υποδεικνύει, ενδεχομένως, τα μέτρα που έχει λάβει προς επανόρθωση της κατάστασης.

Άρθρο 4

1. Οποιαδήποτε στιγμή μετά τη λήψη αναφοράς και πριν ολοκληρωθεί η εξέταση επί της ουσίας, η Επιτροπή δύναται να διαβιβάσει στο ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος, για επείγουσα εξέταση, αίτημα να λάβει το Κράτος Μέρος τα απαραίτητα προσωρινά μέτρα για να αποφευχθεί πιθανή ανεπανόρθωτη βλάβη στο θύμα ή τα θύματα της ισχυριζόμενης παραβίασης.

2. Η άσκηση από την Επιτροπή της αρμοδιότητας της σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, δεν συνιστά απόφαση επί του παραδεκτού ή της ουσίας της αναφοράς.

Άρθρο 5

Η Επιτροπή συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών όταν εξετάζει αναφορές σύμφωνα με το παρόν Πρωτόκολλο. Μετά την εξέταση αναφοράς, η Επιτροπή αποστέλλει τις υποδείξεις και συστάσεις της, εάν υπάρχουν, στο ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος και στον αιτούντα.

Άρθρο 6

1. Εάν η Επιτροπή λάβει αξιόπιστη πληροφορία που υποδεικνύει ότι το Κράτος Μέρος παραβιάζει κατάφωρα ή συστηματικά δικαιώματα που αναφέρονται στη Σύμβαση, καλεί το Κράτος Μέρος να συνεργασθεί στην εξέταση της πληροφορίας αυτής και να υποβάλλει παρατηρήσεις σχετικά με την εξεταζόμενη πληροφορία.

2. Λαμβάνοντας υπόψη όποιες παρατηρήσεις έχουν τυχόν υποβληθεί από το ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος, καθώς επίσης και οποιαδήποτε άλλη αξιόπιστη πληροφορία, η Επιτροπή μπορεί να αναθέσει σε ένα ή περισσότερα μέλη της να διεξάγουν έρευνα και να της υποβάλλουν έκθεση επειγόντως. Εφόσον δικαιολογείται, και με τη συγκατάθεση του Κράτους Μέρους, η έρευνα δύναται να περιλαμβάνει επίσκεψη στην επικράτεια του.

3. Μετά την εξέταση των πορισμάτων της σχετικής έρευνας, η Επιτροπή διαβιβάζει τα πορίσματα στο ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος, μαζί με τυχόν σχόλια και συστάσεις.

4. Το ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος υποβάλλει τις δικές του παρατηρήσεις στην Επιτροπή, εντός έξι μηνών από τη λήψη των πορισμάτων, των σχολίων και των συστάσεων της Επιτροπής.

5. Η έρευνα διεξάγεται εμπιστευτικά και επιδιώκεται συνεργασία του Κράτους Μέρους σε όλα τα στάδια της διαδικασίας.

Άρθρο 7

1. Η Επιτροπή καλεί το ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος να συμπεριλάβει στην έκθεση του, σύμφωνα με το άρθρο 35 της Σύμβασης, λεπτομέρειες για οποιαδήποτε μέτρα έχουν ληφθεί σχετικά με την έρευνα που διεξάχθηκε σύμφωνα με το άρθρο 6 του παρόντος Πρωτοκόλλου.

2. Η Επιτροπή δύναται, εάν είναι απαραίτητο, μετά το πέρας της περιόδου των έξι μηνών που αναφέρεται στο άρθρο 6.4, να καλέσει το ενδιαφερόμενο Κράτος Μέρος να την ενημερώσει για τα ληφθέντα μέτρα σε ανταπόκριση της σχετικής έρευνας.

Άρθρο 8

Κάθε Κράτος Μέρος δύναται, κατά τη στιγμή της υπογραφής ή επικύρωσης του παρόντος Πρωτοκόλλου ή προσχώρησης σε αυτό, να δηλώσει ότι δεν αποδέχεται την αρμοδιότητα της Επιτροπής, όπως προβλέπεται στα άρθρα 6 και 7.

Άρθρο 9

Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών είναι ο θεματοφύλακας του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 10

Το παρόν Πρωτόκολλο είναι ανοιχτό για υπογραφή από συμβαλλόμενα Κράτη και οργανισμούς περιφερειακής ολοκλήρωσης της Σύμβασης, στην Έδρα των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη, από τις 30 Μαρτίου 2007.

Άρθρο 11

Το παρόν Πρωτόκολλο υπόκειται σε επικύρωση από τα συμβαλλόμενα στο Πρωτόκολλο Κράτη, τα οποία έχουν κυρώσει ή προσχωρήσει στη Σύμβαση. Υπόκειται σε επίσημη αναγνώριση από συμβαλλόμενους οργανισμούς περιφερειακής ολοκλήρωσης του παρόντος Πρωτοκόλλου, οι οποίοι έχουν επίσημα αναγνωρίσει ή προσχωρήσει στη Σύμβαση. Θα είναι ανοιχτό για προσχώρηση κάθε κράτους ή οργανισμού περιφερειακής ολοκλήρωσης που έχει κυρώσει, επίσημα αναγνωρίσει ή προσχωρήσει στη Σύμβαση και που δεν έχει υπογράψει το παρόν Πρωτόκολλο.

Άρθρο 12

1. Ως «οργανισμός περιφερειακής ολοκλήρωσης» νοείται ένας οργανισμός που δημιουργείται από κυρίαρχα Κράτη μιας δεδομένης περιοχής, στον οποίο τα Κράτη Μέλη έχουν μεταβιβάσει την αρμοδιότητα τους για τα θέματα που σχετίζονται με τη Σύμβαση και το Πρωτόκολλο. Τέτοιοι οργανισμοί δηλώνουν, στις πράξεις επίσημης έγκρισης ή προσχώρησης, το εύρος αρμοδιοτήτων τους όσον αφορά στα ζητήματα που καθορίζει η Σύμβαση και το Πρωτόκολλο. Ακολούθως, ενημερώνουν σχετικά το θεματοφύλακα για οποιαδήποτε ουσιαστική αναθεώρηση στο εύρος των αρμοδιοτήτων τους.

2. Αναφορές σε «Κράτη Μέρη» στο παρόν Πρωτόκολλο εφαρμόζονται σε τέτοιους οργανισμούς εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων τους.

3. Για τους σκοπούς του άρθρου 13, παράγραφος 1, και του άρθρου 15, παράγραφος 2, οποιαδήποτε πράξη κατατεθεί από οργανισμό περιφερειακής ολοκλήρωσης δεν θα λαμβάνεται υπόψη.

4. Οι οργανισμοί περιφερειακής ολοκλήρωσης, για ζητήματα που εμπíπτουν στη δικαιοδοσία τους, μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμα ψήφου στη σύνοδο των Κρατών Μερών με ψήφους ίσους προς τον αριθμό των Κρατών Μελών τους που είναι Μέρη στο παρόν Πρωτόκολλο. Ο οργανισμός δεν θα ασκεί το

δικαίωμα ψήφου αν οποιοδήποτε από τα Κράτη Μέλη του ασκεί το δικό του δικαίωμα ψήφου και αντίστροφα.

Άρθρο 13

1. Μετά τη θέση σε ισχύ της Σύμβασης, το παρόν Πρωτόκολλο θα τεθεί σε ισχύ την τριακοστή μέρα μετά την κατάθεση του δέκατου εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.

2. Για κάθε κράτος ή οργανισμό περιφερειακής ολοκλήρωσης που επικυρώνει, επίσημα αναγνωρίζει ή προσχωρεί στο Πρωτόκολλο μετά την κατάθεση του δέκατου εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης, το Πρωτόκολλο τίθεται σε ισχύ την τριακοστή ημέρα μετά την κατάθεση του εγγράφου του.

Άρθρο 14

1. Επιφυλάξεις που είναι ασυμβίβαστες με το αντικείμενο και το σκοπό του παρόντος Πρωτοκόλλου δεν επιτρέπονται.

2. Οι επιφυλάξεις μπορούν να αποσυρθούν οποιαδήποτε στιγμή.

Άρθρο 15

1. Οποιοδήποτε Κράτος Μέρος μπορεί να προτείνει αναθεώρηση του παρόντος Πρωτοκόλλου και να την υποβάλλει στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Ο Γενικός Γραμματέας γνωστοποιεί τις προτεινόμενες τροποποιήσεις στα Κράτη Μέρη, με αίτημα να του κοινοποιήσουν τις απόψεις του για την σύγκληση συνόδου των Κρατών Μερών για το σκοπό της εξέτασης και ψήφισης των προτάσεων. Σε περίπτωση που, εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία της γνωστοποίησης, τουλάχιστον το ένα τρίτο των Κρατών Μερών εκφέρει ευνοϊκή άποψη για την σύγκληση της συνόδου, ο Γενικός Γραμματέας θα την συγκαλέσει υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. Κάθε τροποποίηση που υιοθετείται από την πλειοψηφία των δύο τρίτων των παρόντων Κρατών Μερών που έχουν δικαίωμα ψήφου, θα πρέπει να υποβάλλεται από το Γενικό Γραμματέα στη Γενική Συνέλευση για έγκριση και μετέπειτα για αποδοχή από όλα τα Κράτη Μέρη.

2. Τροποποίηση που υιοθετείται και εγκρίνεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, τίθεται σε ισχύ την τριακοστή ημέρα μετά την αποδοχή της από τα δύο τρίτα του αριθμού των Κρατών Μερών. Η τροποποίηση στηρίζεται σε ισχύ για κάθε Κράτος Μέρος την τριακοστή ημέρα μετά την κατάθεση του εγγράφου αποδοχής του. Η τροποποίηση είναι δεσμευτική μόνο για τα Κράτη Μέρη που την αποδέχτηκαν.

Άρθρο 16

Κάθε Κράτος Μέρος μπορεί να καταγγείλει το παρόν Πρωτόκολλο με έγγραφη ειδοποίηση προς το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Η καταγγελία θα αρχίσει να ισχύει ένα χρόνο μετά την ημερομηνία κατά την οποία ο Γενικός Γραμματέας έλαβε την ειδοποίηση.

Άρθρο 17

Το κείμενο του παρόντος Πρωτοκόλλου είναι διαθέσιμο σε προσβάσιμες μορφές.

Άρθρο 18

Το αραβικό, κινέζικο, αγγλικό, γαλλικό, ρωσικό και ισπανικό κείμενο του παρόντος Πρωτοκόλλου είναι εξίσου αυθεντικά.

*****

¹ Η Σύμβαση υιοθετήθηκε με την Απόφαση 61/611της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, στις 13 Δεκεμβρίου 2006 και τέθηκε σε ισχύ στις 4 Μαΐου 2008. Η Ελλάδα δεν την έχει κυρώσει.

Η μετάφραση έγινε από την καθηγήτρια του Διεθνούς Δικαίου και των Διεθνών Οργανισμών κ. Π.Νάσκου-Περράκη, Τμήμα ΔΕΣ, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, σε συνεργασία με τη Δρ. κ.Καλλιόπη Χαϊνόγλου και τον υποψήφιο διδάκτορα κ. Στέφανο Κατσούλη. Ευχαριστίες εκφράζονται στην κ. Αγλαΐα Κατσιγιάννη, διεθνολόγο, Πρόεδρο ΑμεΑ Δράμας, για τη συμβολή της στην εξειδικευμένη ορολογία.

² Human reader: μια προηγμένη δι επιφάνεια βασισμένη σε ανθρώπινες εικόνες και ομιλία.

³ Το Πρωτόκολλο υιοθετήθηκε με την απόφαση 61/611 από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, στις 13 Δεκεμβρίου 2006 και τέθηκε σε ισχύστις 4 Μαΐου 2008.

Η ΣΥΜΒΑΣΗ <http://www.un.org/disabilities/default.asp?navid=12&pid=150>

ΟΗΕ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ <http://www.un.org/disabilities/>